

15670

DE
VAGITU
NEONATORUM ET LACTENTIUM.

DISSERTATIO INAUGURALIS
PHYSIOLOGICO-SEMIOTICA,

QUAM
CONSENTIENTE AMPLISSIMO MEDI-
CORUM ORDINE

IN
UNIVERSITATE LITERARUM CAESAREA
DORPATENSI,

UT GRADUM
DOCTORIS MEDICINAE

RITE ASSEQUATUR
CONSCRIPSIT ET LOCO CONSUETO PALAM
DEFENDET

Georg B. Heubel,
LIVONUS.

BIBLIOTH.
ACADEM.
DORPAT.

DORPATI LIVONORUM.
TYPIS J. C. SCHUENMANNI,
TYPOGRAPHI ACADEMICI.
MDCCCXXXVI.

I M P R I M A T U R .

haec dissertatio, ea tamen conditione, ut simulac typis fuerit excusa, quinque ejus exempla collegio libris explorandis constituto tradantur.

Dorpati Liv. die XXII. m. Apr. 1836.

Dr. P. U. WALTER,
Ord. Med. h. t. Decanus.

V I R O

**CARISSIMO, HUMANISSIMO AD
CINERES USQUE COLENDO**

ADAMO JOANNI

SCHUBBE,

**MAGISTRO VERBI DIVINI TALKHOFIAE IN LIVONIA
SITAE**

D16893

V I R O

DOCTISSIMO, HONORATISSIMO

A B M T L I O

M E R K L I N

DOCTORI MEDICINAE, COLLEGIORUM ASSESSORI
RIGAE ARTEM MEDICAM EXERCENTI

RT

HAS STUDIOCORUM SUORUM
PRIMITIAS

PIO GRATOQUE ANIMO

OFFERT

AUCTOR.

Das war gleichsam der letzte mütterliche Druck der bildenden Hand der Natur, dass sie Allen das Gesetz auf die Welt mitgab: „empfinde nicht für Dich allein, sondern Dein Gefühl töne!“

Herder (Ueber d. Ursprung d. Sprache).

Infantium recens natorum, quasi linguam explicare sonosque eorum, qui quamquam maxime pectora uostra movent, tamen obscurissimi sunt intelligentiae nostrae, interpretari — id in commentatione hacce elaboranda mihi propositum fuit. Hunc in finem collegi et composui quae varii scriptores medici de argumento illo attulerunt, atque hoc modo quasi vocabulario primae neonatorum linguae conficiendo operam navavi. Sed, quum ne perfectum quidem opusculum huius argumenti admodum locuples esse possit, conatus meus valde maucus sit necesse est; etenim praeter vitia quibus quodque opus necessario laborat, in quo id agitur, ut soni vitae signis in charta exhibeantur, atque quasi ante oculos ponantur, in dissertatio mea etiam multa alia, mihi propria reperientur, quorum maximum illud esse arbitror, quod non ex ip-

sius naturae libro, sed ex aliorum virorum scriptis hausit. Spero autem, fore ut lector benevolus vitia prioris generis mihi haud imputet, alterius vero propterea facilius excuset, quod tantummodo praeceptoris maxime venerandi admonitione permotus thema elegi, cujus difficultates, etsi opusculum meum iudicum oculis nihilo melius reddent, tamen fortasse id efficiant, ut vitia in eo tractando commissis facilius ignosci posse videatur.

Quamquam in infantum morborum diagnosi, quam obscurissimam difficillimamque esse omnes medici consentiunt, eorum vagitus attentione nostra dignissimus est, tamen in antiquiorum medicorum scriptis illum parum respectum esse invenimus, atque paucae animadversiones de hac re, quae passim reperiuntur, saepe ne characterem aliquo modo ad litteras spectantem quidem prae se ferunt. In encheiridiis simiotices vulgaribus, qualia scripserunt Danz, Gruner, Fridreich, Sprengel caet. hujus signi mentio facta non est. S. G. Vogel (1) in Germania primus fuit, qui ei (in libro suo de aegrotis examinandis) plus momenti tribuit, eamque accuratius respiciendam commendavit. Attamen ejus monitio fere neglecta esse videtur; saltem in libris postea de infantum morbis scriptis nulla vestigia attentionis specialiter, in eorum clamorem conversae reperiuntur, sed modo obiter hic illic facta est ejus mentio. Paulo magis ad cla-

1) Krankenexamen. Stendal 1796.

morem respexerunt Berends (2) et Muekisch (3); Billard (4) vero anno 1823 opus de morbis neonatorum et lactentium edidit, in quo eorum clamorem ut signum diagnosticum magni momenti, specialiter consideravit, atque explanare feliciter conatus est, quare permultum contulit ad diagnosin morborum infantilium, et simul de novo medicos impulit, ut signum hoc attentius contemplarentur.

Antequam ad considerandum vagitum ipsum traeseamus, aptum esse videtur, respectu anatomiae, quatenus nostra intersit, ea organa breviter perlustrare, e quibus vagitus exit, et ad quorum statum explorandum vagitus ad signa rursus gravissima referendus est, dico organa respirationis et vocis. Pulmones igitur, qui in fetu parvi, ex atro rubri, compressi, magis in posteriore cavitate pectoris parte (5) siti sunt, in neonatis laxiores sunt, lucidiores, colore roseo pallidior maculati (6) substantiaque eorum aëre penetrata levior est, quam aqua. Si dissecantur, crepitant, sanguinemque spumosum effundunt et pro rata parte, postquam re-

2) Handbuch der practischen Arzneiwissenschaft. 9ter Bd. Berlin 1829.

3) Beiträge zur Kenntniss des kindlichen Organismus. Wien 1825.

4) Traité des maladies des enfans nouveau-nés et à la mamelle. Paris, Londres et Bruxelles 1828.

5) Die Kinderpraxis in dem Findelhause und dem Hospitale für kranke Kinder zu Paris. Göttingen 1831. p. 258.

6) Muekisch l. c. § 109.

spirarunt, sanguinis pleniores sunt pulmonibus adutorum. Apud majorem irritabilitatis gradum (quem crebri status inflammatorii et fortasse etiam, nisi potius ex circulationis celeritate deducenda sit, respiratio frequens, indicant) tamen frequentes asphyxiae casus (etiamsi torpor pulmonum, de quo Hufeland (7) verba facit, phaenomenon rarius sit), tussisque, — quamvis raucitas adsit bronchique manifesto in statu irritationis versentur, — in neonatis rarissime ad spectra (8) parvam modo reagendi facultatem in pulmonibus demonstrare videntur. Glottis totusque larynx in neonatis adhuc minimi et haud evoluti (9) sunt, uude vox eorum altius et subtilius sonat. Trachea et bronchi adhuc angustissimi in ramulos potius membranaceos, quam cartilagineos exeunt, et propterea turbationes respirationis apud neonatos eo facilius intrare patiuntur (10). Large circumdati sunt illi glandulis bronchialibus, ex rubro albidis, fluidum lymphaticum, lacti non omnino dissimile, continentibus. Tracheae cartilagineae adhuc admodum molles sunt et tanquam sau-

7) Anhang zu den Bemerkungen über natürliche u. geimpfte Blattern. Leipzig 1792. p. 204.

8) Cfr. Jörg, Handbuch zum Erkennen und Heilen der Kinderkrankheiten. Leipzig 1826. § 523.

9) Richerand (Recherches sur la grandeur de la glotte) in Mémoires de la société d'Emulation. Tom. II. p. 326.

10) Jörg l. c. §§ 83 sqq.

guine impletae (11). Glandula thymus (12) pulmonibus, quamdiu infans nondum respiravit, simillima (13), in infantibus satis magna est, circiter tres digitos transversos longus, pollicem latus et plures lineas crassus, subruber, structurae granosae atque secundum Hufelandium saepe confert ad impediendos pulmones, quominus functionem suam incipientes rite extendantur. Glandula thyreoidea (14) in infantibus pro ratione major crassiorque est, substantiaque ejus magis carnosa et maxime sanguine abundans; secundum nonnullos physiologos vim aliquam in vocem exserit. Thorax, organa modo perlustrata cingens, angustus est, quare motus respiratorius in infante semper intentione quadam perfici videtur, quamquam magna mobilitas (15) costarum caeterum fere omnino ossificatarum (16), angusti pectoris incommoda partim tollit. Sternum, et ipsum adhuc mobilius, tribus partibus cartilagineis constat, quarum suaeque puncto ossificato praedita est (17).

Diaphragma quoque, inter inspirationem

11) Billard's Krankheiten der Neugeborenen und Säuglinge. Aus dem Franz. frei bearbeitet von Meissner. Leipzig 1829. p. 275.

12) Mükisch l. c. § 111.

13) Billard nach Meissner. p. 289.

14) Mükisch l. c. § 114.

15) Rudolph's Grundriss d. Physiol. Berlin 1823. 2ter Bd. 2te Abthlg. § 430.

16) H. X. Boer, Versuch einer Darstellung des kindlichen Organismus u. s. w. Wien 1813. § 21.

17) Jörg l. c. § 117.

ad cavitatem pectoris magis amplificandam profundius descendens, in infante quam maxime sensibile est, atque pulmonum et abdominis affectionum facile particeps fit, unde singulus in vagitu, fletu, turbataque digestionem tam facile existens (18) explicari potest. Haec organa in neonatis conditione modo exposita gaudentia, per phrenicam maximamque ex parte per vagum nervorum ramis instructa, qui rursus multiplici modo cum sympathico maximo et plexu gastrico se conjungunt, apparatu musculorum praedita, qui partim thoracem, partim varias respirationis vias cingunt nervosque sibi proprius et medulla oblongata et medulla spinali accipiunt, — haec organa, inquam, ea sunt, quae ad vivendum magis minusve prorsus necessaria, nobis primum majoris momenti signum ejus exhibent, quod jam accuratius disquisituri et illustraturi sumus.

A. De vagitu infantum in genere.

Fletus propius adulatorum, qui cf. Haller (19) et Burdach (20) ab inspirationibus vehementibus irregularibusque incipit, deinde in expirationes breves, citas et interruptas transit, inter

18) Mükisch l. c. § 123.

19) Elementa physiologica.

20) Die Physiologie als Erfahrungswissenschaft. Berlin 1826.

quas rimae glottidis ligamenti omnino relaxatis sonus tremens producit, quasque deinde exspiratio fortior et clare sonans et tandem inspiratio profunda suspirio similis sequuntur, — jam apud infantes majores natu non eandem prae se fert formam, etenim quasi majorem animi affectum prodit, perficitur cum sono in respirationibus brevibus sonantibusque et cum larga lacrymarum effusione. Si inter eum respirationem difficilior fit, plerumque suspirio vel inspirationibus et expirationibus lentis, profundis et clare sonantibus levamen affertur (21). Neonatorum denique et lactentium clamor fletus appellari jam non potest; medius est inter utrumque, quasi prima rudis infantum lingua atque (cujus rei notandae infra saepius nobis praebitur occasio) plerumque etiam plane aliud quid significat, ac soni illi doloris apud adultos (22). Si infantum clamorem minus accurate audimus, tantummodo strepitum peculiarem animadvertimus, vagitum, quem facile a quovis alio sono in aures nostras incidente distinguere valemus. Sed, si majorem attentionem in infantem vagientem convertemus, vagitum ejus duabus diversis partibus compositum esse inveniemus (23). Prior pars clarissime sonans ac tensa est atque huic quidem clamoris (cri)nomen proprie tribuendum est; illa inter expirationem auditur, cum ea incipit et desinit atque expul-

21) Cfr. Rudolphi l. c. § 432.

22) Cfr. Jörg l. c. § 85.

23) Billard l. c. p. 43 sqq.

sione aëris e pulmonibus per glottidem oritur. Altera pars vagitus conficitur inspiratione aëris per glottidem in pulmones irruentis, ubi spasmodica rimae glottidis coarctatione ille comprimitur atque strepitum breviorē, acutiorem, interdum etiam auribus minus percipiendum producit, quam clamor proprius est, ita ut haec pars sit echo quaedam (réprise) inter binos clamores. Saepe clamor solus adest atque echo illa non auditur, vel e contrario, clamore suffocato, echo sola animadvertitur. Utraque pars respectu soni, toni ac morae variationes magni momenti exhibet, de quibus infra diciuri sumus. Quo junior infans est, eo minus echo auditur, aetate progrediente paulatim clarius percipitur atque sonus ejus a fortitudine strepitus, qualis folle producitur, ad eam augetur, qua gallus pullus canit. Vis ejus ceterum augeri videtur eadem ratione, qua clamoris minuitur. Ubi infans post diuturnos vagitus, virium intentione, insomniis, vel dolore defatigatus est, echo praevalere incipit, simulque acutior evadit. Echo est quae auditur in suspirio infantum, quibus modo aliquid sibi molesti et infensi accidit, et qui, finito clamore, tamen subinde suspiria profunda, doloris memoria provocata eundem. Peculiaris vagitus tonus variat, ut hominis vox ratione, quae verbis quidem explicari nequit, auribus vero distingui potest. Ita matris cor non palpiat, si infantem alienum clamantem audit, statim vero accurrit, ubi vagitum sui percipit, etiamsi inter sexcentos alios infantes ille sit. Infante vagiente, organa respiratoria in motu convulsivo, ut ita dicam, versantur,

et dum diaphragma et thoracis musculi vi contrahuntur, illi faciei similibus contractionibus corripiuntur, quo vultus peculiarem nobis praebet aspectum *). Infantem clamare incipientem contemplantes, faciem observamus rubescere, inspirationem auferi, os aperiri, labium superius corrugari, dum lingua nonnumquam in gingivae marginibus levi convulsione moveatur; nares aperiuntur, oculi clauduntur, palpebrae quasi intumescunt, ad nasi radicem tres vel quatuor plicae verticales formantur, aliae plicae ad cauthos externos atque in fronte, quae posteriores

*) Billard, quod quidem silentio hic praetermittere non possumus, his lineamentis, quae inter vagiendum in infantis facie formantur et faciem rugosam (face grippée) quae dicitur, efficiunt, tamquam fundamento comparationis ad statuendam physiognomicam pathologicam neonatorum et lactentium uti, iisque caetera lineamenta, quae in variis infantum morbis appareant, quasi immutationes, adnectere, atque ita Jadelotii „Sémiologie physiognomique“, quae ad infantes ex prima dentitione demum spectat (24), ad priorem etiam infantiam extendere, Jadelotique disciplinam amplificare vult; sed conatus hic irritus esse videtur, cum infantis minoris vultus hebes, rudis, quasi nondum elaboratus, — etiamsi dolor in universum in eo representetur — tamen aptus non sit ad varia corporis mala singulis differentiis distinctionibusque exprimenda.

24) Discours préliminaire in *Traité des maladies des enfans* de M. Underwood, entièrement refondu, complété etc. par E. de Salle, Paris 1823.

ubique decussantur, atque directione et numero variant; in quovis expirationis et inspirationis actu vicissim evanescent et denuo oriuntur. Clamore diutius perdurante, simul extremitates superiores vicissim attoluntur et deprimuntur, tamquam ad thoracis ambitum amplificandum. Nonnunquam echo non auditur vel tantummodo subinde in momentum. Interdum tres vel quatuor clamores cito alter alterum sequentes audiuntur in una eademque expiratione; deinde echo animadvertitur, quam sequitur clamor per diu durans atque tremulis soni pulsibus finitus, quibus ille caprarum voci similis fit. Si infans ita vehementer clamat, ut respiratio prohibeatur sive cesset, (sive, quod lingua Germanica vulgo dicunt: ausbleibt, wegbleibt); os post inspirationem profundam et clare sonantem late hians manet, facies quasi in statu continuo contracto versatur, donec laboriosa intentio clamore vehementissimo finitur, qui illa praeparatus esse videtur, atque ita expiratione respirationem liberiores restituit. Haec respirationis cessatio (25) plerumque intrat post subitam e somno excitationem, post terrorem vel iram, nec non interdum sine ulla causa manifesta; infantes, dum ea laborant, per totum corpus ligni instar, rigidi fiunt, in facie, manibus et pedibus, ac praecipue in utrarumque extremitatum unguibus calorem ex nigro coeruleum accipiunt, ac per plus minusve temporis in suffocatio-

25) Cfr. L. A. Gölis v. d. hitzigen Gehirnhöhlenwassersucht. Wien 1815. p. 85.

nis periculo versantur. Correpta enim sunt respirationis organa, musculi thoracis et faciei — in casibus vehementioribus etiam reliqui corporis musculi — statu quodam spastico, in quo sanguinis circulatio, praesertim per pulmones magnopere turbetur, necesse est: sanguinis in iis stagnat, in dextro cordis dimidio et toto venarum systemate accumulatur, ita ut in pulmones, cor et cerebrum congestus mortem adducere possit. (Hae congestiones etiam fortiores esse deberent, nisi allevatis sterno et claviculâ per musculus sternomastoideum inter inspirationem, venae magnae colli liberarentur pressione, quam in expiratione per hunc musculus patiuntur (26).

Clamores, echo et contractiones musculorum thoracis et faciei tam diu magis minusve celerriter alternant, quamdiu status infantis excitatus perdurat; ubi infans rursus conquiescit, harmonia inter expirationem et inspirationem sensim restituitur clamores debiliores evadunt, echo facilius percipitur, sulci in facie orti evanescent, os magis magisque clauditur et mox quies et tranquillitas completa intrat. Mira est observatio, infantes admodum teneri inter clamorem numquam vel tantum rarissime lacrymas effundere, quamvis glandulae lacrymales haec aetate arteriis et nervis instructae atque in structura sua omnino evolutae sint. Lacrymarum effusio ex more demum sexta vitae hebdomade

26) Carl Bell, Untersuchungen über d. Nervensystem. Aus d. Engl. übersetzt v. Romberg. p. 110.

vel etiam serius incipere solet (27). Videtur mihi necesse esse lacrymarum effusionem per dolorem physicum (de psychico apud infantes tam teneros fermo esse nequit) semper antecedit idea quaedam, cogitatio mali quo affectus sit, ut breviter dicam, meditatio quaedam, ad quam infans dum sui tamquam individui nondum conscius est, aptus non est, quae imaginatio simul homines supra animalia extollit, inter quorum ejulatum nullae lacrymae conspiciuntur. Ne adultus quidem, dolore physico vehementer correptus, antequam de malis suis meditari incipiat, lacrymas effundit, sed tantummodo gemit, suspirat et clamat.

Itaque secundum ea, quae modo exposuimus, infantum vagitus proprie nihil aliud est nisi cum sono conjuncta, irregularis et intentione quadam perfectu inspirationis et expirationis. Eodem tempore, quo diaphragma descendit et musculi intercostales, serratus, cucullaris, sternomastoideus contrahuntur, — nares et os aperiantur, velum palatinum attollitur, ligamenta glottidis moventur (28) et (29), fibrae longitudinales tracheae, bronchorum eorumque ramulorum contrahuntur (30) et (31), deinde vero,

27) Berend's nach Sundelin. 9ter Bd. p. 84.

28) et 29) Le Gallois; et Ludwig Mende von der Bewegung der Stimmritze beim Athemholen. Greifswalde 1816.

30) Reisseisen de structura pulmonum. Berlin 1822.

31) Cfr. D. E. Bartels, die Respiration als vom Gehirn abhängige Bewegung etc. Breslau 1813. p. 61.

fibris transversalibus ad aërem expellendum sese contrahentibus (32) rursus laxantur, dum simul nasi alae et thorax collabuntur atque diaphragma in cavum pectoris ascendit. Quem actum respirationis ita motum conspicientes, in quo omnes partes vigere et alterà alteram actione sua propria adjuvari cernimus, minime, ut equidem arbitror, propensi erimus ad veterem istam comparationem organorum respirationis cum folle repetendam. Ubique quidem in corpore vivo leges physicae et mechanismus quidam reperiuntur, neque vero illud propterea pro machina haberi licet. Imaginem motionum illarum in respiratione excitata et organorum tantulorum ad unum vitae consilium exsequendum simul agentium, quae conjuncta actio jam primo vitae tempore tam perfecta apparet, nobis repetivimus, — et nunc optimo jure interrogamus: in qua re situm est arcanum mirabilis illius diversarum partium conjunctionis? ubi rectores motionis tam compositae reperiuntur?

Reperimus vero illos in serie eorum nervorum, quos Bell (33) respiratorios nuncupavit, qui quidem e portione quadam nervea in parte laterali medullae oblongatae orti, ad varios musculos faciei, colli, pectoris atque etiam ad pulmones et laryngem adeunt, atque inter se

32) Rudolphi's Physiolog. 2ter Thl. 2te Abthlg. S 431.

33) l. c. Abschnitt über die respirat. Nerven.

anastomoses multiplices ineunt, quibus illarum partium conjuncta actio nititur. Hi nervi — facialis, accessorius, glossopharyngeus, vagus, phrenicus et thoracicus externus — ii sunt, qui, quamquam ad thoracem solita ratione levandum et declinandum regularis nervorum medullae spinalis series sufficit, vim suam potentem, ubique exercere debent, ubi respiratio magis mota, excitata et vivida evadit, — illi sunt ii nervi, qui vocem, loquelam, vultuum conformationem, risum, fletum, clamorem etc. regunt, et qui sensum et animi affectus eodem modo pectori, huic magnae fabricae vitae, injungunt, quo mens et cogitationes capiti tributae sunt. Potuitne autem res aliter se habere? nonne necesse fuit, tandem doctrina et meditatio id demonstrarent et probarent, quod gentes omnes omnium linguarum, sensu quodam naturali ductae, praesignarant? In medulla autem oblongata vim sitam esse, in qua per illos nervos effluente, motus respiratorius praecipue nitatur, id — praeter exempla infantum cerebro destitutorum vel tantum dimidio capite instructorum (anencephali et hemicephali), qui tamen adhuc per plures horas, quin etiam dies post partum respirabant et clamabant, quae exempla attulerunt Breschet (34), Oslander (35), Sie-

34) Journal de Physiol. expérimentale et pathologique, par F. Magendie. Tom. II, No. 3. Paris 1822.

35) Salzburger medic. chirurg. Ztg. 1812. IV. Bd. S. 106.

bold (36), Saxtorph (37), Lavergue (38), Lawrence (39), Stein jun. (40) et plures alii, — imprimis demonstrant experimenta maximi momenti, quae Bell (41) instituit, atque exempla illa tristia infantum perforatorum, qui cerebro destructo, adhuc per plures horas clamorem edebant.

Est quaedam species flendi, quae magis conspicitur, quam auditur et quae, si nova verba fingere liceat, „suffletus“ (Weineln) nuncupari possit. Os nimirum distorquentur et paululum aperitur, nares amplificantur, radix nasi ac frons corrugantur, — ut paucis dicam, infans eundem prorsus adspectum praebet, quem supra in clamore descripsimus, — nisi quod status contractionis, in quo inter clamorem faciei muscoli versantur, in hac specie non tam fortis et continuus, sed magis alternans est. Hoc phaenomenon, postquam longius breviusve temporis spatium perduravit, aut, delata ejus

36) Lucina von E. v. Siebold. 1ster Band, 1stes Stck. 1804. S. 394.

37) Matth. Saxtorphs gesammelte Schriften geburts-hülflichen etc. Inhalts, herausgegeben von D. P. Scheel, Kopenhagen 1803. 2ter Thl. S. 477.

38) Meckel's deutsches Archiv für die Physiologie. Halle und Berlin 1818. Bd. IV. Hft. 1.

39) Medico-chirurgical Transactions, published by the Medical and Chirurgical Society of London. Vol. V. 1814.

40) G. W. Stein d. j., Annalen der Geburtshülle überhaupt etc. 1stes Stck. Leipzig 1808.

41) l. c. S. 102.

causa, molestia quadam, evanescit, aut mox clamor paululum retentus, deinde vero longior, et tandem completus et clarus sequitur. Ubi hic suffletus diutius perdurat, vel saepius repetitur, dicimus infantem flebilem esse (Weinerlichkeitsein, Weinerlichkeit).

Causam hujus phaenomeni proximam cum Joergio (42) ex angusto infantum tenerorum thorace atque inde facile oriente pectoris oppressione derivare, vix liceat, etenim motus ille musculorum faciei saepe multo prius intrat, quam pectus moveri incipit, quod quidem ita sese habere non posset, si causa directa in pectoris oppressionem sita esset. Hic quoque rursus ad Bellii (43) dispositionem de nervis respiratorii ducimur, atque ille quidem demonstravit motum respiratorium alarum nasi, labiorum, glottidis etc. adhuc perdurare, etiamsi, dissectis ambobus vagis, medulla spinalis infra medullam oblongatam dissecta atque ita sensuum deductio a pulmonibus et corde ad sensorium commune plane sublata sit. Itaque suffletus nihil est, nisi magis simplex et imperfectum phaenomenon actus respiratorii (si de actione respiratoria non in sensu vulgari et arctiore, sed in latiore loquimur), in quo effectus respiratoriorum faciei musculorum et nervorum facialium magis sui juris se manifestat.

Observatio mirabilis est, ubi plures infantes congegrati sint, vagitum quasi contagiosum

42) l. c. §. 194.

43) l. c. p. 118.

esse videri atque clamorem unius causam clamandi aliis fieri. Num haec unica causa sit, quod caeteri, strepitu in quiete turbati, vel e somno excitati, aliquam molestiam denuo sentiant, — an ei simile quid causam praebeat, quod in oscitatione (44) et multis phaenomenis morborum videmus, sympathia quaedam, qualis aperissime in animalibus cernitur, ita ut, si ex magna turba unum, cui periculum immineat, clamorem edat, cetera, nescientia cur? idem faciant, — de hac re dijudicare non audeo (45).

B. De vagitu primo ejusque causis.

Infans simulatque in lucem editus est, interdum etiam antea, (vagitus uterinus *) vitam suam membrorum motionibus, sternuendo et vagiendo manifestat. Faciei muscoli se movere incipiunt, costae levantur, diaphragma in ca-

44) Cfr. S. 9. Vogels medic.-diagnost. Untersuchungen, Stendal 1831. p. 114.

45) Cfr. Carus, Gynäkologie. Tbl. I. Lpzg. 1828. § 243.

*) Hic vagitus interdum et rarissime quidem in partu auditus est, neque aliter bene illustrari posse videtur, quam ut, velamentis ovuli ruptis, aer genitalia interna et infantis ora adisset. (Cfr. Carus's Gynäkologie § 809; Zitterland in Hufelands Journal. 1823. Fbr. S. 89; Ficker, Beiträge zur W. A.- und Entbindungs-Kunde. 2tes Hft. Minster 1802.)

vum abdominis descendit, — thorax dilatatur, os et nasus aperiuntur et aërem inspirant, ita ut simul vagitus excitetur (46). Minime vero credendum est, primos hos motus respiratorios statim profundos et perfectos esse atque respirationem infantis admodum brevi tempore ita evolvi, ut rite procedat, sed primae respirationes jam quartam tantum partem, jam dimidiam respirationum justarum exhibent, atque in exspirando jam sonus auditur, jam deest. In cadaveribus infantum statim post primum vagitum mortuorum interdum modo pars aliqua alterius pulmonis, interdum tantum alteruter pulmo, interdum ambo pulmones aëre extensi reperiuntur (47); atque in libris de arte obstetricia vel de infantum morbis scriptis, satis multa exempla allata sunt, ubi in pulmonibus infantum statim, quin etiam pluribus diebus post partum mortuorum majores minoresve partes aëre non penetratae erant, ita ut pulmones toti vel ex parte, aquae impositi, submergerentur. P. A. Pieper (48) adeo exemplum enarrat, in quo, quamvis infans plures horas respiraverat, cadavere secto tantum in majoribus bronchorum ramis aër reperiebatur, ille vero in vesiculas pulmonales et tenuiores bronchorum ramos omnino non irruerat, ita ut pulmones toti vel dissecti

46) Rudolphi I, c. 2ter Bd. 2te Abthlg. § 430.

47) Oslander's Annalen, 2tes Stck. S. 35.

48) Die Kinderpraxis in dem Findelhause und in dem Hospitale für kranke Kinder zu Paris. Göttingen 1831 p. 802.

in aqua celeriter fundum peterent. — Prima igitur vitae actio est inspiratio, quae quidem simul difficilior et gravior respirationis actus est (49), et propterea propria nervorum serie, quae maxima ex parte ei tantum inservit (50) custoditur et regitur. Haec prima inspiratio ex more cum sono, primo vagitu, conjuncta est; attamen hic etiam deesse potest, quod plerumque respirationem difficiliter effici indicat, cum aër non tanta vi et tanta copia per glottidem perrumpat, ut sonum provocare possit. Sonus in expiratione tum demum perfici potest, cum aër satis magna copia et satis profunde in pulmones penetravit, ut vi necessaria et quantitate sufficiente per glottidem expelli possit. Ex his, quae modo exposuimus, intelligitur, quare ratione fiat, ut, quamvis matres et obstetrices edicant, infantem vixisse et vaguisse, tamen docimasia pulmonum facta (51) saepe contrarium, infantem jam mortuum editum esse, demonstraret. Etiam si enim pulmones aquae impositi fundum petant, tamen infans vagitum edidisse potest: minime quidem clamorem, sed alteram vagitus partem, quae echo appellatur. — Ex primo infantum vagitu admodum certe concludere licet, qualis sit conditio pulmonum atque respi-

49) A. Leroy's Heilkunde für Mütter, aus dem Franz. von Fischer. Hildburghausen 1805. p. 36.

50) Vgl. C. Bell l. c. p. 117.

51) Vgl. Meissner's Forschungen des 19ten Jahrhunderts. Kinderkrankheiten, Zir. 1801 — 25. Lpzg. 1826. p. 90.

rationis processus, itaque etiam, qualis sit infantis vis vitalis, quoniam haec nunquam ita pendet ex respirationis statu, quam hac ipsa periodo, qua respiratio tantopere mutatur. Infans, qui vagitum plenum, continuum clarum et facilem edit, fortis atque ad vivendum aptus habendus est, nam vagitus ejusmodi semper indicat respirationem liberam et amplam. *) Videmus non raro infantes bene nutritos et robustos, qui tantum infirmi et laboriose respirant et vagiunt, asphyxia vel apoplexia enecari, dum alii infantes, qui habitu externo multo debiliores esse videntur, sed fortiter et facile vagiunt, sine detrimento mutationes graves, cum partu conjunctas, perferunt (53). Interdum larynx et trachea multo muco obstructae sunt, qui ibi accumulatus impedit, quominus respiratio perficiatur. Hunc statum vulgo comitatur tonus in va-

*) Id jam diu observatum et multis exemplis probatum est. Storch (52) idem edicens, haec verba Sennerti de morbis infant. p. 12 affert: Das Schreyen des neugeborenen Kindes soll hell, laut und durchdringend sein, als welches eine vollkommene Kraft derer zur Respiration gehörigen Werkzeuge der Brust anzeigt. Die aber verdumpfen oder schwächlich schreyen, die haben auch wenig Kraft und Vermögen in denen fleischigten Theilen der Brust.

52) Job. Storch's alias Pelargi Kinderkrankheiten, Eisenach 1750. p. 74.

53) Billard l. c. p. 48.

giendo peculiaris, vox rauca, imperfecta (54). Symptomata inde pendentia plerumque tantum breve perdurant et nonnulli fortes clamores et respirationes ex more sufficiunt ad vocem liberandam. Medicus, qui partum adjuvat, ex parte digito mucum emovere potest.

Jam quaerendum est, quae sit causa primam spirationem, ergo etiam primum vagitum, provocans. Oris (55) nariumque apertionem, per quas etiam postea infans praecipue respirat (56) (57) in hac re maximi momenti esse, vel inde liquet, quod os et nares semper aperiuntur, antequam respiratio perfecta oriatur, quod vagitus interdum incipit, ubi aër tantummodo ad haec jam pervenire potest, infantis thorax vero adhuc utero inclusus est (vagitus uterinus), quod stimulis in illa adhibitis respiratio apud infantes asphycticos provocari potest, et sic porro. Utrum vero respiratio efficiatur stimulo aëris insolito et specifico, qui per nervos peculiare, illas partes faciei cum reliquo respirationis apparatu conjungentes, ad illum propagetur, necesse est, an impressione aëris in cutem (58) (59) nervosque ejus e medulla spinali

54) Billard nach Meissner p. 276.

55) Rudolphi, l. c. § 430.

56) Jörg l. c. § 126.

57) Billard nach Meissner p. 268.

58) Vgl. M. Schweighaeuser: Sur quelques Points de Physiologie, relatifs à la conception et l'Economie organique du foetus. Strasbourg 1812.

59) Müller's System der Heilkunde nach der Erregungstheorie. Leipzig 1803. 1ster Bd. S. 48.

originem ducentes, haec incitetur, ut respirationem provocet (60), an tantummodo ipso oxygenii defectu, quo laborat, infans cogatur aërem inspirare, ut Jörg *) arbitratur? — nunc quaesiturus sum. Constitendum est, hanc postremam opinionem admodum probabilem esse, etiamsi novorum stimulatorum impressioni insolitae in varios nervorum ramos magnam vim concedamus. Itaque, non expendens, utrum horum momentorum efficacius sit, desiderio oxygenii in infante et aëris impressioni in nervos respiratorios primas partes in provocanda respiratione prima tribuerim, neque tamen medullae spinalis incitationem per nervos cutis aëre tactos prorsus negligam. Mirumne nobis videri possit, si natura, benigna mater, quae semper viis multiplicibus nobis succurrere solet, hic quoque plures custodes constituerit, qui modo adhuc dormientem infantis vitam expergefaciunt momento periculi, exitium ipsi minantis? Jam in primo vagitu et respiratione infantis voluntati aliquid adscribendum esse, ut Wilson

60) Bartels l. c. p. 134.

*) Oxygenarm, gleich einem, welcher einem engen Keller mit mephitischen Dünsten angefüllt, sich noch zeitig genug entzieht, sperrt das Kind Mund und Nase möglichst weit auf, um die Luft in reichlichen Zügen einzusaugen; das Kind athmet, weil es Mangel an Oxygen in sich fühlt, gleich wie es die Milch sucht, da es dürrstet. Je grösser dieses Bedürfniss, um so tiefer das Einathmen, — um so energischer das Leben etc. l. c. § 83.

Philip (61) et Bartels **) opinantur, vix cuiquam persuaderi poterit; semper saltem argumenta, quae ad hanc opinionem tuendam afferri possint, admodum quaesita atque ex longinquo petita apparebunt. Est illa (respir. prim.) potius actio automatica, instinctu quasi excitata, propter id ipsum, quod primò statim ab initio, ac si jam per annos exercita esset, perfecta est, quod perfecta intrare debet, simulac conditiones ejus praebitae sunt. Liceat mihi hic verba scriptoris Francogallici (62) referre: — — Il résulte de là que les premières impulsions naturelles du nouveau-né ne sont ni réfléchies, ni le produit des sensations acquises par les sens externes, mais qu'elles émanent de l'instinct, de cette stimulation intérieure qui porte tout être à sa conservation, sans avoir besoin de penser, de vouloir, de juger. C'est l'expression des organes, c'est la voix du corps,

61) An experimental Inquiry into the laws of the vital functions, with some observations on the nature and treatment of internal diseases, II Edit. London 1818.

**) Ille, ut effectum voluntatis in primum vagitum demonstraret, affert, pressione, quam cerebrum in partu patiat, sensorii actionem magnopere excitari necesse esse. Omittamus, hanc opinionem jam per se non ita stabilitam et probatam esse; sed quaerere mihi liceat, quomodo res se habeat, si infans cerebro carens nihilominus vagiat.

62) Virey im Dictionaire des sciences medicales, tome douzième. art. Enfance p. 244.

qui crie dans les entrailles de l'enfant, lui fait chercher la mamelle, la sucer, etc. Dolorem directam primi vagitus causam esse, mihi neque contendi neque demonstrari posse videtur. Multi scriptores arbitrantur, aëre in infantis organa respiratoria irruente dolorem provocari, atque hac ex causa illum vagire. Nec tamen prior pars hujus opinionis probata est neque video ullam rationem, cur aëre organa infantis respiratoria contingente illi dolorem moveri statuendum sit; num enim oculus, qui nunquam antea vidit, dolore afficitur, ubi primum lucis radiis apertus est? (Utique lux nimis clara oculis damnum inferre potest, ut aër frigidior, nimis irritans, pulmonibus). Sed etiamsi prior pars probata esset, tamen conclusionem nequaquam concedere possumus. Motiones enim musculorum faciei ad efficiendam inspirationem irruptioni aëris in pulmones luculentissime antecedunt, et cum prima inspiratione plerumque primus infantis vagitus quoque jam adest; atque facile etiam intelligitur, necesse esse, forti inspiratione, cum infantis glottis angustissima sit, facile sonus se adjungat. Medium aëria, infantii post partum normale, huic per se intolerabilius ac minus mite esse; quam liquorem amnii; — frigidior aëris temperie infanti, ex commoratione in utero adhuc calido, per totam corporis superficiem rubefacto, adhuc quasi in somno profundo versanti, tantum dolorem eo ipso momento excitari, quo per respirationem et circulationem proprias et magis exultas novus isque tam dives fons proprii caloris in illo aperitur, — quibus argumentis demonstrari pos-

sit? Distortionem musculorum faciei, cum respiratione intenta semper conjunctam, non habendam esse pro directo doloris signo, iis, quae supra diximus, cuique satis elucebit (65). Si vero dolor prima vagitus causa sit, cur infans, simulac respiratio rite procedere coepit, statim vagire desinit, quamquam semper adhuc eadem atmosphaera, manibus, linteis, caet. continuu tangitur? — an infans jam ita brevi dolorem perferre consuevit? et quae tam est causa vagitus uterini, ubi infans his omnibus rebus nondum tangitur? An primum vagitum (et respirationem) satis explicare nequimus, nisi ejus causam ex irritatione dolores ciente derivemus? Num stimulus, quem res insolita exercet, impulsus minus fortis in natura est, quam impressio dolorem provocans? — Propter haec omnia minime assentior exclamationibus nimis molli sensu abundantibus de primo infantum vagitu, tamquam praesagio malorum infantibus per vitam instantium, quae in tot libris de infantum morbis atque de arte obstetricia scriptis bona fide repetuntur.

Multae sententiae et conjecturae mirabiles veterum medicorum et theologorum de primo vagitu ejusque causa fideliter enumeratae sunt in: Joh. Storchen's, alias Pelargi *Kinderkrankheiten*. Eisenach 1750. p. 75 sqq. Quin vagitus, ut detrimentum et periculum, ita etiam utilitatem afferat, nemo in dubium

63) Cfr. Bell l. c. über die respiratorischen Nerven.

vocabit. Jam Aristoteles, teste Campero (64) vagitum infantibus salutarem et ipsorum viribus salubrem habuisse dicitur, et Storch (65) ad probandam eandem sententiam Rodericum a Castro auctorem laudat. Praecipue primo post partum tempore vagitus respirationem, sanguinis circulationem et caloris animalis evolutionem adjuvat, atque ita multis impedimentis et perturbationibus harum functionem facile intransibitibus obstat (cfr. Joerg (66), Jahn (67), Leroy (68); simul etiam, ut Portenschlag sen. (69) censet, corporis motiones compensat, quas infans perficere nondum valet. Praeterea vagitus — quod quidem ejus maximum commodum, momentumque gravissimum esse censeo, — vinculum naturale confirmat inter matrem et infantem, vinculum inter hunc atque homines, quibus ejus cura mandata est. Attentos enim eos reddit ad eas res, quibus infanti opus est, excitat eos ad illius curam, indicat iis illius mala, eosque adjuvat in istis inveniendis et sedandis, silensque iis solatium et quietem, tamquam praemia laborum et curae suppeditat. Vagitus prima est infantis vox blandae matri dedicata, quae ejus amorem

-
- 64) Ueber die Erziehung der Kinder. Lpzg. 1777. S. 22.
65) l. c. p. 78.
66) l. c. § 404.
67) l. c. p. 70.
68) l. c. p. 46.
69) Anhang zu der Abhandlung über den Wasserkopf, Wien 1812. p. 470.

in infantem ex ipsius gremio progressum convertit, fortissima est vox ad matris cor directa, vox, quae quamque alia vocem superat. Quam misera fortuna tua esset, puerpera dolorosa, si infans mutus in sinu tibi jaceret! num majus inde gaudium capere posses, quam ex flore sedula cura cultu?

C. Diversae vagitus species secundum ejus causas, earumque diagnosis.

Admodum multiplices causae sunt, cur infans vagiat, et quamquam medico maxime optandum est, ut eas cognoscat, tamen haec prima infantiae loquela imperfectissima est, maximaeque difficultates, quominus intelligatur, impediunt. Nam, etsi omittamus, in hac re pauca tantum expositione scripta effici posse, ad plurima vero per experientiam propriam perveniendum esse, — etiam difficillimum est, e sonis illis haud articulatis in quovis casu certam notionem credere. Auris his sonis interpretandis consueta, sedula et circumspecta observatio atque aestimatio vel minimarum rerum, respectus et comparatio symptomatum et comitantium et antecessorum, investigatio indefessa — omnino opus sunt medico, ut ex hoc signo semiotico aliquod commodum ad stabiliendam diagnosis capere valeat. Etenim non semper vagitus symptoma per se est, persaepe tantum conjunctus cum aliis phaenomenis symptoma praebet et etiam saepi-

us, si solitarius est, nihil est, nisi indictum quoddam in morbis rectam viam ad reperienda mala occulta nobis monstrans, atque nos reducens, si ab illa aberravimus. Est lusus quidam, temporis jucunde terendi causa excogitatus, ubi secundum sonos instrumenti alicujus aut tinnientes aut silentes jussum aliquod exsequendum, aliquid faciendum, res aliqua occulta invenienda est; — in quo, qui exercitatione et dexteritate adjuvatur, permulsum proficere potest. Plane simili ratione hic quoque, ut equidem arbiior, animus agere debet, nisi jam in vagitu ipso aliquid inest, quod omnino characteristicum sit neque intelligi non possit; — proisus eodem modo hic quoque conditiones proximae, tempus, res externae respici; — et quae verisimillima sunt, primum conjici atque arripi debent, ut, quod propositum est, solvatur.

Facile animadvertitur, infantem aliter vagire, si qua animi perturbatione — angore, metu, iracundia excitatus sit, aliter, si fame vel siti, temporis taedio, desiderio lectum relinquendi aut cubandi, vel qua alia necessitate impellatur, — aliter denique, si dolore vel aliquo malo continente crucietur. Harum varietatum signa diagnostica in universum posita sunt in varia altitudine, fortitudine vel debilitate, ascensu vel descensu soni, in fletu ac vagito continuo aut remittente atque interrupto, caet. (70). Magna vero in dignoscendis his varietatibus difficultas

eo objicitur, quod non in omnibus infantibus ratio earum eadem est. Non semper duo infantes ea, quae sentiunt, eodem modo, sed alter altero manifestant. Temperies animi naturalis, res fortuitae externae, educatio et consuetudo, quae jam in hanc teneram aetatem vim permagnam exercet, differentias provocent, necesse est. Contra unius eiusdemque infantis vagitus ex diversis causis plerumque varietatem certam et perspicuam offert. In exploranda vagitus causa omnino necesse est, animum advertamus ad motiones capitis, pectoris, abdominis, extremitatum, ad mutationem coloris faciei et alia ejusmodi. Porri negligendum non est, etiam plures vagitus species quasi commisceri posse, v. c. si infans simul propter famem et iracundiam vagit, vel propter dolorem et desiderium aliquod, e. g. cupiens, ut cunis agitetur. Huc accedunt morositas, timiditas, metus a medico, caet. Itaque nusquam magis, quam hic Vogeli monitio (71) respicienda est, in morbis infantum explorandis permulsum relationi parentum, nutricum, curatricum, caet. tribuendum esse, cum infantis proprietates et statum valetudinis optime norint atque sciant, quo modo infans hanc vel illam sensationem molestam, doloresque cientem manifestet; quae et qua ratione ea a solita ejus conditione discrepent.

71) Krankenexamen p. 30.

70) Cfr. S. G. Vogel's Krankenexamen p. 33.

I. Vagitus causis levioribus in statu infantis sano provocatus.

Admodum frequens vagitus infantilis causa est desiderium aliquod, vel aliqua necessitas, v. c. si matris vel nutricis mammas desiderat. Ad conjiciendam hanc vagiendi causam adducimur, si jam solito longius temporis spatium praeteriit, ex quo infanti mammae praebitae non sunt. Infans tunc, ore aperto, jam huc jam illuc se convertit, et plerumque, si digitus vel aliud quid in os immittitur, per momenta nonnulla vagire cessat (72). In nutricis gremio sedens mammas, quaerit, iisque non inventis de novo vagire incipit. Si vagitus fame provocatus diutius perduravit, ita ut infans admodum excitatus sit, postea etiam, mammas praebitis, subinde sugere cessat et vagit, memoria incommodi antegressi de novo incitatus, eoque a fructu quieto prohibitus. Billard (73) monet, non semper famem vagiendi causam habendam esse, si infantes mammas praebitis vagire desinant, etenim infantes aliquos ita voraces esse, ut, quotiescunque et quamdiu ipsis permittatur, sugant et lac semper e ventriculo nimis repleto evomant. Si tempus, quo ei praeberi solent ci-

bi vel mammae, negligitur, non minus infans vagit, etiamsi verum desiderium minime adsit; idem accidit, si in ejus cura vel somno a ratione consueta deflectitur, consuetudo enim, ut diximus, jam in infantem vim ingentem exserit. Si enim eo, quod in cunis positus cantu comitante agitur, ad dormiendum adduci consuevit, hand facile alio ratione, ut somno indulgeat, efficiet; quin etiam, si jam obdormivit, statim expergiscetur, ubi cunas agitare desierit. Infantem dormire velle e vagitu partim eo cognoscitur, quod tempus ad somnum constitutum appropinquat, partim eo, quod paulatim, quidquid fit, ei displicet, et quod crepundia omnia et quaslibet res lusorias minus libenter excipit et minoris aestimat. Simul morosus fit et flebilis, atque tandem in vagitum clarum erumpit, quo exhaustus interdum eo arctius obdormit. — Saepe apud infantem vagitus provocatur desiderio matris; atque commoratio apud illam simul remedium maxime naturae conveniens et usitatissimum est ad vagitum infantis sani sedandum. Itaque jam Jacobus Rueff (74) priscus ille medicus, suadet, ut infantes inquieti matribus in lectum tradantur: „zu irer lingen Syten, gegen dem Hertzzen siner Mutter.“ Si infans vagit, ut in cunis positus agitur, e cunis tollatur, portetur, vel tempus ipsi teratur, — ut paucis dicam, necessitate minoris momen-

72) F. L. Meissner, über die physische Erziehung der Kinder in den ersten Lebensjahre. Lpzg. 1824. S. 65.

73) l. c. p. 49.

74) Schön lustig Trostbüchle von Empfängknussen etc. 1554. Blatt XL.

ti, vel saltem non admodum molesta permotus, vagitus etiam non ita, continuus et vehemens est, sed saepe silentio interruptus et lenis; animadvertendum praeterea in hac vagitus specie est, infantem in hoc casu vel minima re ad ipsum exhilarandum oblata a desiderio suo abstrahi, atque expleto desiderio, nisi interim nimis excitatus sit, facillime et celeriter sedari. (Quomodo hoc in universum fiat Rosen ab Rosentein exponit) (75).

Idem dicere licet de incommodis, si tantum parva sunt: haec quoque infans facile obliviscitur, atque interdum adeo in ipso vagitu subinde ad risum commovetur (qui univere apud infantes saepe cum fletu alternat) si quibus crepundiis, qua re lusoria oblectatur; sed etiamsi hoc non fiat, tamen, causa morositatis sublata, mox vagire desinit. Maxima molestia ac vexatio infantibus necessario exoritur e fasciis arctius constrictis, in quas J. J. Rousseau (76) suo jure invectus est; infantes, ut Billard (77) dicit, minus propterea abdormiunt, quia hoc impedimentum paulatim perferre discant, quam quia multo fletu frustraneo exhauriuntur et defatigantur (78). Causa haec facile

cognoscitur, si infans fasciis solutis vagire desinit. Saepe infanti sius quidam, positio membri alicujus incommoda, vestimentum aliquod, frigus, calor-molestiam afferri, atque ille, ut hoc mutetur, optat. Non minus infans vagit, si facibus vel urina se inquinavit, quoniam urina acris cutem teneram irritat atque mador ipsi ingratus est. — Admodum commetus et vehemens vagitus est, si anxietate vel timore elicitur. Si infans subito rem aliquam aegre tulit, vagitus ejus constat singulis assultibus, in quibus vis aliqua manifestatur et sonus simul ascendit et fortiori evadit, donec in vagitum continuum transit. Si infantes sedent, simul, ubi rem quam aegre tulerunt, conspiciunt, vel ejus recordantur, superiorem corporis partem motu quasi convulsivo rejiciunt, vel si curatricis manibus gestantur, celeri motione ad ejus humeros se revertunt atque interdum ejus collum brachiis amplectuntur. (Hic motus infantibus valde usitatus est; idem observatur etiam inter terrorem et metum, aliasque excitationes eorum, adeo jucundas, v. c. si nugis quibusdam admodum alacres et praeter modum lacti redduntur). Si stomachus maxime commotus est, infantes se projiciunt et manus pedesque jactant. Similis est vagitus, qui proficiscitur ex pertinacia et malignitate. Si infans timiditate commotus vel ad aspectu rei alicujus novae offensus vagire coepit, ab initio, oculis in re ingrata fixis, diu et tarde vultus distortet, tum eos iterum componit, quasi deliberet, utrum vagiturus sit, ne ne, deinde in fletum imperfectum, leniorem, tandem autem in perfectum et clarum erumpit.

75) Nils Rosen von Rosenstein, Anweisung zur Kenntniss und Cur der Kinderkrankheiten, aus dem Schwedischen übersetzt v. J. A. Murray. Göttingen und Gotha 1768. p. 17.

76) Emile ou de l'education, à Leipzick, 162. p. 22.

77) l. c. p. 49.

78) Cfr. Leroy l. c. p. 41.

Nonnulli infantes valde sensibiles sunt et vel levissimis causis ad vagiendum commoventur, v. c. si vocem hominis alieni juxta cunas suas audiunt (79). Haec res medico molestissima est, quippe qui jam caeteroquin infantum fletu et repugnantia nimis saepe in investigationibus suis turbatur. De hoc argumento Fenner ab Fennerberg (80) scripsit commentationem lectu jucundissimam. Inter alia ille narrat, infantes stirpis cujusdam ad incommoda nervosa maxime propensae fere semper, quotiescunque medicus cubiculum intraverit, convulsionibus correptos esse; medicum illum ex more indutum fuisse veste coloris coccinei, atque in loquendo maximi clamare solitum esse. In universum monendum est, infantes — ut mulieres — sensu subtilissimo gaudere in diligendis et adamandis iis, qui cum iis versentur; non cuivis aequae facile succedit, eorum amorem et fiduciam sibi conciliare. — Maxime cavendum est, si flendi causa non statim inveniat, ne eam illico pertinaciae et malignitati adscribas. Vix poni potest, infantem sine ulla causa vagire, — itaque id agitur, ut illa detegatur. Saepe causa posita est in mala valetudine universali, atque, ut ejus vestigia reperiantur, non in solius infantis exploratione acquiescendum, sed alia etiam accuratissime investiganda sunt, v. c. quomodo ma-

79) Rosen v. Rosenstein l. c. p. 16.
80) In Harless neue Jahrbücher der deutschen Medicin und Chirurgie, Bd. VIII. Stck. 2. Hanau 1824. S. 107 — 122. (Ueber das Benehmen des Kinderarstes.)

ter vel nutrix valeat; si e. g. intra illud tempus, quo infanti mammas praebet, menstrua ejus intrare solent, infans eo ipso tempore plerumque ad flendum proclivis et sensibilis est (81). Saepe status ejusmodi flebilis, qualem supra descripsimus atque vagitus frequens morbum gravem, v. c. hydrocephalum acutum, tamquam prodromus antecedit, et hac ex causa, si nullae aliae causae probabiles inveniri possint, eo magis respiciendus est. Quin vero, si ad hunc statum flebilem symptomata alia valetudinis malae et faciei pallor accedant, semper, ut Billard opinatur, vitium abdominis chronica, enteritis chronica causa sit, maxime dubitandum esse crediderim (82). Sunt tamen infantes, qui admodum pertinaciter et fere continuo vagiant, et qui, quamvis fere assidue vigilent et excitati sint, tamen vires suas integras conservent nec emacientur. Infantes ejusmodi breviter „maligni“, „clamatorii“ vocari solent, sed apud hos quoque causa sita est in sensibilitate valde adauca, vel sensu quodam molestiae, quibus remediis accommodatis occurrendum est. Vagitus ejusmodi assiduus, si cum macie et decremento infantum ex causis ignotis se conjunxit, prioribus temporibus adscriptus est fascinationi malevolorum hominum diaboli auxilio effectae, — et Val. Kraeuteremann (83) nobis tractatum val-

81) Rosen v. Rosenstein l. c. p. 17.
82) Billard nach Meissner l. c. p. 37.
83) Cfr. Pieper l. c. p. 90.

de copiosum et doctrinae plenum de infantum incantatione sive fascinatione reliquit.

Vagitus dolore elicitus cognosci potest fortitudine, vehementia et pertinacia sua (84), huc accedunt peculiaris vultuum habitus, inquietas, calor faciei rubrior aut pallidior, — nec infans crepundiis ullis adduci potest, ut sileat, simul mammas non appetit, et si ei nihilominus praebentur, semper eas rursus demittit. In dolore vehementi, subito oriente, ut per ictum ab ape vel acu, combustione, caet. effecto plures clamores vehementes cito et subsultim deinceps sequuntur, et demum post tres vel quatuor clamores echo una consequitur (85).

II. Vagitus causis gravioribus in statu infantis morboso provocatus.

a. Vagitus dolere in universum elicitus.

Hic quoque de vagitu dolore in genere producto eadem valent, quae modo attulimus, plerumque tamen majore in gradu. Accedit quod, morbo diutius perdurante, macies ac virium debilitatio oriuntur. Complexus symptomatum alicujus morbi in causa hac recte agnoscenda nos adjuvat. Memorandum hic est, do-

84) Jahn l. c. 79.

85) Billard l. c. p. 53.

lorem inflammatione procreatum caeteris paribus multo facilius indicari vagitu continuo, aequaliter perdurante, nulli remedio ad infantem sedandum vel exhilarandum adhibito, cedente, cui sonus simul acutus, penetrans, quam vagitu interrupto, alternatim fortiore et debiliore, cito desinente atque rursus incipiente, ex quo contra multo magis incitationes inconstantes et spasmus conicere licebit (86). Quod ubi cognitum est, investigatione continuata ratio strictior, quae vagitiu cum vitio aliquo intercedat, explorari poterit: videndum enim jam est, utrum vagitus praecipue excitetur motu, tactu, vel pressu partis alicujus, an nutrimenti sumtis, an profundis inspirationibus, tussi, caet. (87) Si doloris sedes in capite est, vagitus universe subsultim consequitur et acer est, atque infans facile e somno exterretur et manibus sibi caput atrectat; — si in pectore, tussis dolorem gignit et cum vagitu conjuncta est, qui postea rursus desinit; — si in abdomine, vagitus oritur in atrectatione abdominis sese contrahentis, (vel ubi infanti dormienti abdomen premitur, faciei musculi distorquentur (88), v. c. in enteritide chronica) — si in extremitatibus, quivis motus va-

86) Vogel's Krankenexamen p. 33.

87) Cfr. J. R. Bischoff, Grundsätze zur Erkenntnis und Behandlung der Fieber und Entzündungen. 2te Auflage. Wien 1830. S. 38 sqq. (Krankenexamen bei Kindern.)

88) A. Henke, Handbuch zur Erkenntnis und Heilung der Kinderkrankheiten. Frankfurt a. M. 1821. Band 2. p. 54.

gitum promovet, caet. (89) Per se liquet, vagitus vim exhibere non posse absolutam doloris mensuram. Etenim ex altera parte negligendum non est, consuetudine mala, nimia indulgentia infanti praestita, pertinacia, diversa animi temperie et irritabilitate hac in re multum mutari posse: dolores aequales et pariter vehementes alius infans omnino aliter perfert, — furit enim et vagit, se huc illuc jactat, fere in motiones convulsivas incidit, dum alius dolorem suum patientia, misericordiam maxime movente, patitur; — itaque necesse est, peculiarem infantis indolem norimus. Ex altera parte infans doloribus vehementissimis cruciatus, saepe tantum vagitum rarum et debilem edere potest, quoniam in ipso forsitan vagitu causa dolorem augens posita est; — recordemur v. c. pneumoniae. Minus adhuc vagitus praebere potest mensuram absolutam periculi vel magnetudinis et vehementiae morbi, cum semper tantummodo reactionem quandam organismi manifestet, atque hac ex causa sileat, si hic morbo succumbit: cogites modo de ultimis stadiis morborum nonnullorum cum vehementissimis doloribus conjunctorum; — cum etiam ex universali virium infantis statu pendeat: validi enim ac robusti infantes voce clara et penetrante vagiunt, apud infantes debiles et atrophicos vagitus exilis et debilis fit atque in ejulatum hebetem et debilem degenerat (90). Hac ex causa Pic-

per (91) dicit, se in tecodochio Parisiensi tantum perpaucos infantes vagientes audivisse, eosque voce exili ac debili, quamvis ibi permulti infantes congregati fuerint. Item vagitus debilius esse solet in morbis chronicis, etsi hi nequaquam semper minus periculosi sunt, quam acuti.

Si in vagitu thorax, abdomen, artus satis libere et alacriter moventur, id, quamquam doloris, molestiae cujusdam indicium est, tamen pro bono signo haberi debet, quoniam indicat, neque pectus, neque abdomen, neque etiam caput gravi morbo affecta esse (92). Est autem modus quidam vagiendi, quem Billard (93) laboriosum (pénible) nominat, quemque melius ad aegroti lectulum dignosci, quam literis describi posse, dicit; in illo motus ejusmodi vehementes minime cernuntur, contra facies infantis aegre distortetur et sonus in quoque clamore sensim decrescit et quasi emoritur; hujusmodi vagitus semper morbum quandam acrem indicat. Aequè nil boni licet ominari, ubi infans recens natus perpetuo, per dies noctesque vagit; vel e contrario, ubi graviore morbo perdurante, vagitus plane conticet, ita ut conatus quidem ad vagiendum, minime vero sonus adsit (vag. suffocatus, cri étouffé); quod phaeno-

89) Guersent in *Froriep's Notizen* No. 539, S. 167.

90) Berend's nach Sundelin l. c. p. 83.

91) l. c. p. 301.

92) Albers, *Lehrbuch der Semiotik*. Lpzg. 1834. § 552.

93) l. c. p. 53.

menon, praecipue aliis maximae debilitatis signis adjunctum, mortem certe praesagit (94).

b. Vagitus dolore speciali et functionibus turbatis provocatus.

1) In morbis capitis ac medullae spinalis.

Primum hic nobis occurrit in hydrocephalo acuto infantum vagitus eorum peculiaris, quem coindet (95) propterea hydrocephalicum appellavit. Ille l. c. dicit: „La respiration est interrompue per un cri ou soupir plaintif, que j'appellerai hydrocéphalique, parcequ'il ne se trouve dans aucune autre maladie et qu'il aide puissamment le diagnostique.“ Hunc vagitum hydrocephalicum omnes fere scriptores in hydrocephalo acuto tamquam symptoma essentiale afferunt atque plus minusve momenti ad diagnosis ei adscribunt. Describitur ille tamquam vagitus repentinus, vociferans (96), acer, quem infans plerumque e somno (97) (98), vel e statu somno simili (99) ex-

siliens edat, aut tanquam vagitus penetrans, laceraans (déchirante), in quo et clamor et echo tonum peculiarem exhibeant (100). Hic vagitus tensus quidem, nec tamen diu perdurans, sed breviter abruptus (101), minus characterem lamentationis (quem coindet verbo „plaintif“ indicat), quam stuporis et horroris praese fert (102), nec raro inter vagitum simul infans inscius raro capiat cervicem, frontem, aures, se reclinat et caput pulvillis imprimit. Praecipue ille excultus apparet in periodo acmes inflammationis et post in periodo exsudationis, ejusque causa quaerenda est in dolore vehementi, cerebri centrum percutiente (103), de quo infantes majores natu in intervallis liberis haud raro queruntur, et quem partim per subitanam irritationem et sanguinem cum impetu affluentem, partim per lympham plasticam postea effusam eaque effectam separationem et tensionem fibrarum cerebri facile explicare possumus. Apud infantes lactentes vagitus hydrocephalicus, nisi omnino deest, jam prius audiri solet (104). Interdum enim apud eos plane deficere videtur, etsi non possumus assentire Wichmannio negan-

94) Billard l. c. p. 53.
95) Memoire sur Lhydrocéphale ou Céphalite interne. Paris et Geneve 1817.
96) J. M. Formey's Vermischte medic. Schriften. Bd. I, St. VIII.
97) Berend's nach Sundelin l. c. p. 83, und
98) Whytt in Tissot's Nervenkrankheiten. Bd. 3, S. 625.
99) Portenschlag-Ledermayer der ältere. Ueber den Wasserkopf. Wien 1812, § 1.

100) Billard l. c. p. 56.
101) Wichmann's Ideen zur Diagnostik. Hannover 1800. Bd. I.
102) A. Matthey, über die Gehirnwassersucht. Aus d. Französischen v. Wendt. Leipzig 1821. p. 47.
103) Die Kinderkrankheiten des Gehirns und der Hirnhäute v. G. F. J. Sahmen, Riga und Dorpat 1826. p. 46.
104) Formey l. c. ibid.

ti, vagitum hunc apud eos unquam animadverti, — nam Portenschlag, Goelis (105), Senn (106), Charpentier (107) hujus rei mentionem non faciunt, Joerg (108) cum illo non consentit et Billard (109) et Matthey (110) morbi historias contrarium probantes afferunt. Matthey vagitum penetrantem et diutius continuatum, imprimis si conjunctus sit cum vultibus aegroti peculiari ratione mutatis *), unum e maxime characteristicis certissimisque signis encephalitis infantum, nominatim hydrocephali acuti esse arbitratur. Ille enim inflammationem arachnoideae externae, quam hydromeningitidem nominat, ab hydrocephalo interno distinguit, quo nomine inflammationem arachnoideae internae, ventriculos intus vestientis, insignit; in illa magis peculiarem oculorum splendorem tanquam signum

105) L. A. Göli's pract. Abhandlungen über die vorzüglicheren Krankheiten des kindlichen Alters. Bd. I.

106) Recherches anatomico-pathologiques sur la Méningite aiguë des enfans. à Paris 1825.

107) De la nature et du traitement de la maladie dite Hydrocéphale-aiguë. Paris 1829.

108) l. c. § 569.

109) l. c. p. 604 sqq.

110) l. c. Thl. II. 2te und 21ste Beobachtung.

*) Haec vultuum mutatio praecipue constat ea, quam Cheyne et John Davies (The London Medical Repository 1825 Jan.) describunt, superciliorum contractio, quae vultibus speciem quandam severam ac minantem tribuit, ac potissimum inter clamores hydroceph. se manifestat (cfr. Fr. G. Willmans in Hufelandii diario 1828, fasc. III.).

characteristicum animadverti ille dicit, minime vero vagitum hydrocephalicum, sakem non prius, quam inflammatio etiam ventriculos corripuerit (111). Cum hac sententia fortasse consentit Wichmann dicens, in encephalite e causis traumaticis profecta vagitum hydrocephalicum multo serius audiri. Clamores hydrocephalici, etiamsi non semper, ut Wichmann censet, mortem praedicant, certe tamen ad pessima hydrocephali acuti symptomata pertinent. Eo majore igitur attentione dignus est vagitus infantum in periodo turgescientiae, quem Goelis (112) adumbrat. Est vero vagitus ille inter assiduam insomniam, praeter modum continuus, donec respiratio prohibeatur; interdum etiam effectu strepitus vel lucis in aures vel oculos irritatos provocatur (113), dum infans simul manibus cervicem captat et caput reclinat. Non minus id notabile est, quod sletus clarus infantum minimo motu provocatur, v. c. si in lecto eos erigere conaris (114), quod contra subito obmutescunt in praecipiti ac repentina corporis motione; interdum etiam sine ulla causa in medio vagitu hoc modo obmutescunt, quasi de re aliqua meditentur vel aliquid attentorem ipsorum ad se convertat (115). In

111) l. c. Thl. I. p. 33 et 34.

112) l. c. p. 23.

113) Portenschlag l. c. p. 3.

114) Ein Beitrag zur Kenntniss des Wiener Krankeninstituts etc. vom Tb. M. Brosius (in Hufeland's Journal 1825. 3tes Stck. p. 61.)

115) Göli's l. c. p. 18.

hoc turgescentiae stadio Goelis praeterea peculiarem quandam suspirium sive grunnum (116) inter somnum, si quidem appareat, symptoma admodum characteristicum esse arbitratur. In decursu stadii exsudationis, dum subinde clamores illi hydrecephalici audiuntur, soni, quos aegroti edunt, voces nasales fiunt (117). Billard quoque in symptomatibus postea orientibus vocis mutationem affert, quam, non accuratius descriptam, ex angina per multum vagitum procreata, derivat, ita ut hac voce mutata non videatur significare vocem nasalem modo dictam (118). In stadio denique paralyseos incipientis ac torporis crescentis vagitus hydrecephalicus jam plerisque casibus non observatur, sed jam cedit spirationibus peculiari ratione mutatis (quod vero phaenomenon et in stadio inflammatorio per pressum sanguinis fieri potest) quas Fortenschlag vibrationibus penduli magis magisque descrecentibus comparat (119). Interdum autem infantes leniter ingemiscunt, ita ut auditu vix percipi possit (120). Necessae est, hic commemoremus morbos nonnullos aetati infantili proprios, qui inter symptomata haud raro ab hydrocephali acuti symptomatibus non ita multum dis-

116) Idem l. c. ibid.

117) Ford, Sammlung auserlesener Abhandlungen für pract. Aerzte. Bd. 13. S. 372.

118) l. c. p. 609.

119) l. c. p. 133.

120) Pfeufer, in Horn's Archiv, Jahrgang 1824. Nov. et Dec. p. 489, 599.

crepantia, similem vagitum clarum provocant, (qui tota manifestatione sua eo magis hydrecephalicum aequare potest, quo magis morbi illi cum congestionem et inflammatoria irritatione cerebri conjuncti sunt). Afferam hic otitidem (praecipue internam), dentitionem difficilem et febrem verminosam. Quam facile otitis cum difficile dentitione et praesertim cum encephalite, propter infantum se gerendi rationem in his morbis saepe simillimam, confundi possit, jam Wichmann (121), Meissner (122), Dawson (123) et alii monuerunt. Liceat mihi hic descriptionem sequi, quam Schwarz (124) de otitide interna delineavit: Infantes, qui otitide interna laborant assidue flebiles sunt, morosi, parum quieti dormiunt et lenissimo strepitu e somno excitantur; cum vagitu claro et penetrante e somno exsiliunt, miserabiliter ejulant ac difficillime placantur. Si in cunabulis positi agitantur vel in manibus fortius huc illuc moventur, plerumque etiam magis et vehementius vagiunt; saepe per totos dies, brevibus tantum intervallis interjectis, flent, donec omnino rauci fiunt viresque eorum exhaustae sint. Infantes jam paulo proveciores aetate, v. c. dimidium vel totum an-

121) l. c. Bd. II. p. 47.

122) Kinderkrankheiten. Leipzig 1828. Thl. II.

p. 161.

123) Froriep's Notizen No. XVI. S. 256.

124) Siebold's Journal für Geburtshülfe, Frauenzimmer- und Kinderkrankheiten, Bd. V. 1stes Stck.

num nati, haud raro unum alterumve capitis latus quasi terebrando fortiter in pulvinaria imprimunt, si gestantur, caput in brachium vel humerum curatricis imponunt, aures ad ejus vestimenta fricant, et, simulatque eos tangis et exploraturus es, statim vehementer vagire incipiunt, in universum, si is situs eorum mutatur, quem assidue tentando et corpore huc illuc jactato, tandem cum esse fortuito repererunt, qui aliquantum levaminis et quietis sibi praebeat. Plerumque talis situs iis commodissimus est, quali caput aure aegroti nititur (125). Infantes adhuc lactentes cupidissime quidem capillam arripunt, cito vero cum vagitu penetrante sese amoveant, manus pedesque in omnes partes jactant, et cito ac perspicue macie conficiuntur. Vox jam in dies raucior evadit, tonum suum omnino perdit, caet. — Hic tantummodo sermo esse potest de distinguendis his morbis in periodis prioribus, etenim, si otitis interna, non oppugnata remediis aptis, sed sublata per secretionem exteriora versus determinatam, encephalitudem, sequelam necessariam, jam provocavit, — quis tunc mirari possit clamores hydrocephalicos audiens? Auditur vero in otitide, quamdiu sola exstat, tantummodo fletus, qualis potius dolore externo vivido elicitur: minime vero simul se manifestat status ille stupidus, medius inter somnum et pervigilationem, nec depressio illa in tota infantis natura,

125) Meissner l. c. ibid.

quae turgescitiae periodo in encephalitide cernitur et omnibus stadii hujus phaenomenis proprium dat characterem: — hic continuus ejulatus et vagitus, qui motione cita non subito obmutescit, sed augetur, qui non tam cum capitis reclinatione et occipitis captatione conjunctus est, quam potius, ut supra vidimus, cum aliis motionibus et positionibus capitis, quin etiam cum corpore et pedibus manibusque continuo huc illuc jactatis, caet.; — jam statim ab initio subinde vagitus subito editus, qualis in hydrocephalo acuto serius demum animadvertitur. In hoc vero morbo stadioque verae inflammationis, in quo magna excitatio et inquietas cum otitide eum confundendi occasionem facilius praebere possent, simul symptomata profundiorum cerebri affectionem indicantia alia oriuntur, quae impediunt, quominus utrumque morbum confundamus.

Quod ad vagitum in dentitione difficili pertinet, partim ille deducendus esse potest ex intestinorum irritatione atque tum, ut postea videbimus, formam aliam, atque hydrocephalicus, induit; si vero talis vagitus subito editus, qualis apud hydrocephalum acutum animadvertitur, interdum hic quoque re vera adest, eo attentio nostra tanto magis ad caput advertatur, necesse est, cujus turgescitiae et inflammatio in dentitionis anomalia ut facile intelligitur, admodum saepe occurrere soleant. Minime vero inde contendam, si quando insans ex somno caeterum sano cum clamore subito exsiliat, propter illum, aliis encephalitidis symptomatibus deficientibus, morbum hunc suspicari nobis licere; praeterea

etiam hic, ut ubique, symptoma singulare sufficere non potest ad nos permovendos, ut morbum aliquem adesse certe statuamus; nec tamen idcirco vagitus hydrocephalicus aliquid egregiae suae dignitatis diagnosticae amittit.

In febre verminosa quoque vagitum hydrocephalico similem occurrere, nonnulli scriptores sine ulla haesitantique negant (126), Goelis (127) tamen etiam in febre verminosa adesse dicit similem vagitum subito editum cum tono timoris ac terroris, et Fr. G. Willmans (128) refert, se, quamvis vagitum hydrocephalicum pro symptomate diagnostico habeat, tamen in aliquo casu febris verminosae incipientis, — caeteris symptomatibus impediendis, quominus encephalitudinem adesse statuatur, — infantem cum vagitu claro saepius e somno exsiliens vidisse. Itaque quod attinet ad vagitum subito editum in febre verminosa idem valere videtur, quod modo de dentitione difficili commemoravimus.

In hydrocephalo chronico quoque vagitus penetrans ac peculiaris occurrit, si infantes subito expergeant, aut dolore vel animi affectibus excitantur, in quo facile, ut etiam alioquin dum fient, illorum respiratio prohibetur corpus-

126) G. F. J. Sabmen l. c. p. 189.

127) l. c. p. 59 et 61.

128) Hufeland's Journal der pract. Heilkunde 1828. 2tes Stck. (Diagnostische Vergleichung der hitzigen Gehirnwassersucht mit dem Leiden von Intestinalwürmern.

que coeruleum fit, — item vox nasalis (129); sed in morbo isto haec symptomata, caeteris comitantibus, multo minoris sunt momenti, nec magis iis deficientibus induci possumus, ut morbum hunc non adesse putemus, quam iis praesentibus, ut eum cum aliis morbis confundamus.

Myelitis. Quamvis maxime opinandum vidatur, in inflammatione medullae spinalis et praecipue ejus partis cervicalis et pectoralis, ubi magna anxietas ac respiratio difficilis ab omnibus scriptoribus tanquam symptomata characteristicam afferantur, infantum clamorem quoque peculiari modo mutari, tamen in commentationibus de hoc morbo, quae mihi in promptu erant, nihil ejusmodi reperiri potui; sed tantummodo quatenus vagitus dolorem spectet, multa cum probabilitate myelitudinem conjici posse, si infans in positione ca characteristica, quam Goelis affert (130) (corpore recte extenso, brachiis ad pectus adductis et extremitatibus inter se compressis) vagiat, simulac truncus, ambobus humeris comprehensis, huc illuc moveatur, vel extremitatem inferiorum dimovendarum periculum fiat (hoc modo tum ita se habere crediderim, si pars lumbalis medullae spinalis affecta sit) (131). Vagitus praeterea, si observationibus

129) Gölis' l. c. Bd. II. p. 36, 39 et 53.

130) Hufeland's Journal, 1825. März. (Ein Beitrag zur Kenntniss des Wiener Krankeninstituts etc. von Brosius) p. 60.

131) Beobachtung einer chronischen Entzündung des Rückenmarks etc., v. L. Wolf, jun. Hamburg 1824. p. 12.

non specialiter ad aetatem infantilem pertinentibus nisi licet — excitetur necesse est spina dorsali flexa, praecipue reflexa, atque situ in culcitis plumeis calefacientibus (132); minime vero pressu leni in spinam dorsalem exercito (133). Billard commemorat, se in casu aliquo myelitis, qua infans parvulus affectus fuerit, vocem admodum acrem audisse (134).

2. In morbis viarum aërophorarum.

Coryza. Morbus hic, in infantibus lactentibus nequaquam levis momenti, necessario quidem etiam cum vocis tono mutato conjunctus est, ita ut clamor vocem nasalem assumat; gravior vero est magna respirationis turbatio (135), cum infans praecipue per nares respiret, ac idcirco inter lactendum, quominus aërem ducat, impediatur. Respirationis enim crepens et strepens (136) fit, atque inter eam subinde sonus stridens auditur, ei similis, quem gallinae pi-

132) Magazin der ausländischen Literatur der gesammten Heilkunde von Gerson und Julius, 2ter Bd. 1821. Sulla mielitis sthenica etc. Osservazioni del Dottore G. Bergamaschi. Pavia, Torri 1820. p. 412.

133) Ueber die Entzündung des Rückenmarks von Klobss jun. (Hufeland's Journal. 1823. April p. 73.)

134) l. c. p. 605.

135) Capuron's Abhandlung über die Kinderkrankheiten. Aus dem Franz. von Puchelt. Leipzig 1821. p. 205.

136) Pieper l. c. p. 267.

tuita (Pips) correptae edunt (137). Crescente morbo illa magis magisque difficilis evadit, infans admodum inquietus fit, inter lactendum continuo a mammis sese avertit atque vagiū maxime anxio molestias suas manifestat (138).

Laryngitis membranacea. Quamquam sonus peculiaris laryngitidis membranaceae (Croupion, voix croupale) praecipue tantummodo inter tussim auditur, atque imprimis inter hanc a scriptoribus observatus et descriptus est, tamen in commentatione hac ejus mentionem faciamus oportet, quoniam partim non tam pars tussis essentialis, aëris expulsio, sed potius inspiratio illo insignitur, partim ille praeterea in intervallis inter tussis accessus interpositis animadverti potest. Notum est, quam multa epitheta et quam diversa huic sono peculiari indita sint. Appellatus enim ille est modo strepens (139) (sifflante) et stertens (stertoreuse) (140), trahens, quasi sibilans (pfeifend) (141), croci-

137) Beschreibung und Heilart der gewöhnlichen Kinderkrankheiten v. J. Chr. G. Schäffer. Regensburg 1803. S. das Cap. Verstopfung der Nase bei Neugeborenen.

138) Billard nach Meissner p. 270 sqq.

139) Pinel, la medecine clinique etc. Paris an X. übersetzt v. Krauss. Bayreuth 1803. p. 227.

140) Salomon und Böck, schwedische Abhandlung 1772. p. 281. 84.

141) Anthenrieth, Versuche für die pract. Heilkunde. Bd. I. 1807. p. 21.

ens (142), cucurians, vociferans (kreischend) (143), subtiliter stridens (fein schnarrend) (144), caet. Non minus saepe ille comparatus est cum animalium vocibus aliisve sonis: ut cum galli cucuriantis voce, cum catulorum latratu, cum stridore, qui vexillo versatili ventis moto provocatur (145), cum sono, quem aër per tubulum metallicum permeans gignit (146), caet. (cfr. Sachse et Jurine). In tanta soni hujus significanti diversitate sane amodum probabilis fit sententia, quam Jurine (147) protulit: sonos admodum diversos expirationis et inspirationis, tussis et loquelae observatoribus confusos esse; nec tamen negligendum est, morbi vehementiae gradum, ejus moram et conjunctionem cum aliis morbis, aegroti aetatem et res similes differentias magni momenti afferre, de qua re Albers (148) fusius tractat. Forte fortuna haec confusio ingens medicum ad aegroti lectulum vix saepius quam semel impedivit, quominus in

142) Kretschmar in Horn's Archiv für medic. Erfahrung. 1ster Bd. 3tes Hft. p. 344.

143) Augustin, im Journal d. aul. medic. Litterat. 1802. St. 1. p. 13.

144) Harle's, in Hufelaad's Journal 6ter Bd. p. 559.

145) Ibid. l. c.

146) Cullen, Anfangsgründe d. pract. Arzneiwissenschaft, Leipzig 1778. 1ster Bd. p. 208.

147) Abhandlung über den Croup, aus d. Franz. v. Heineken. Leipzig 1816. p. 4.

148) Röger-Collard, Abhandlung über d. Croup. aus d. Franz. v. Meyer. Hannover 1814. p. 21. Anmerkung v. Albers.

statuenda diagnosi pergeret, etenim omnes scriptores de laryngitide membranacea uno ore affirmant, hunc sonum — etiamsi ille solus per se non sit signum laryngitidis membranaceae nunquam fallens — tamen aliquid ita peculiare offerre, ut, qui vel semel eum audiverit, eum postea certe nunquam non agnitus sit. Ut caeterum accuratius indicemus, quomodo et quando hic sonus peculiaris in laryngitide membranacea audiatur, memorandum est, cuivis tussis ictui inspirationem breviorē longioreve, siccam et sibilantem (quae proprium laryngitidis membranaceae sonum efficiat) succedere. Tussis non acute sonat et clara est, sed potius obtusa et sicca; inspiratio illa cita, magis minusve profunda fere supprimitur atque ita quasi in se ipsam redire videtur. Praeter hunc sibilum, qui post quemque tussis ictum animadvertitur, auditur semper in intervallis liberis inter suffocationis paroxysmos cujusque inspirationis comes strepitus sibilans in larynge et trachea, qui jam e' longinquo bene percipitur, melius autem stethoscopio vel aure tantum apposita ad tracheam, vel ad anteriorem thoracis partem (149). Talis est sonus laryngitidis membranaceae in morbi acme; aegrotis anxietate cruciatis simul plerumque nullus situs commodus est, libentissime tamen erecti esse vel sedere

149) Guersent, über d. Croup (Dictionaire de médecine, ou Répertoire général des sciences médicales. Paris 1835. tom. IX.

solent (150); phaenomenon admodum frequens est, quod, collo protenso, fauces manibus captant, eoque morbi sedem accuratius indicare conantur. In nonnullis casibus in sibilo strepitus audiebatur, quasi operculum cum impetu quodam clauderetur, qui probabiliter e lobulo pseudomembranae jam soluto penderat (151). Ubi morbus ad exitum faustum se inclinat, sonus jam non ita siccus est, atque vox in universum magis rauca et impura. Vagitus spontaneus infantum hoc morbo laborantium a plerisque scriptoribus minus respectus est, quod quidem inde pendere videtur, quod infantes haud multum vagire solent, quoniam eo statim tussis et suffocationis paroxysmi adducuntur. Caeterum in vagitu vox fere metallice sonans non simpliciter rauca vel aspera est, ut plerumque est appellata, sed in expiratione illa est attenuata, tantummodo quasi halitus, quem Billard (152) cum strepitu follis comparat. Cuius expirationi tunc etiam in vagitu spontaneo inspiratio illa sibilans succedit. Tonus modo descriptus in expiratione, quamvis peculiaris, tamen non ita characteristicus est in laryngide membranacea, quam qui in inspiratione animadvertitur; etenim ille interdum lar-

150) Sachse, über d. häutige Bräune. Lübek 1810. p. 49.

151) Michaelis d. j., in Hufeland's Jourual. Junius 1808. p. 75.

152) l. c. p. 58.

go mucosum in bronchiis et larynge accumulato omnino obtegitur neque agnosci potest, ita ut simpliciter rancus appareat, ut in catarrho pulmonum vulgari, cujus mutationis casum memorabilem Guersent l. c. narrat. Multi momenti est ad sonum illum laryngitidis membranaceae, quo loco morbus primum sibi focum paret; si v. c. ut tracheitis pseudomembranacea incipit, hic sonus peculiaris laryngitidis membranaceae expectari nondum potest, sed tantummodo vox admodum rauca animadvertitur, ei similis, quae in catarrho observari solet (153). Sonus laryngitidis membranaceae, ut diximus, potissimum in inspiratione auditur; — sed quamquam hoc fere ubique ita se habet, et quamquam Sachsse (154), Jurine (155), Michaelis (156), Laroche (157) multique alii illud testantur, — interdum tamen casus observati sunt, in quibus sonus etiam in expiratione (158), immo in hac sola (159) sibilum illum peculiarem manifestabat. In his casibus secundum Sachsium sonus magis tensus erat, non ita abruptus, ut in in-

153) Jurine l. c. p. 22. Ann. v. Albers.

154) l. c. p. 43.

155) l. c. p. 4.

156) Richter's chirurg. Bibliothek. 6ter Bd. p. 128 et 164.

157) Recueil des observations et de faits relatifs au croup à Paris 1808. Uebersetzt v. Friedländer. p. 22.

158) L. A. Goelis, tractatus de rite cognoscenda et sananda angina membranacea. Viennae 1828. p. 18.

159) Jurine l. c. p. 4. Ann. v. Albers.

piratione, neque cum narium alis amplificatis, ore hiante, humeris sursum tractis, — ut paucis dicam, non cum terribili ista contentione conjunctus erat, quae actum inspirationis in hoc morbo comitatur. Etsi fortasse non omnino in dubium vocari possit, quin interdum in angina membranacea exulta sonus peculiaris laryngitidis membranaceae omnino defecerit, certe tamen casus ejusmodi longe rarissimi sunt; tantum scriptores antiquiores, ut Home (160), exempla hujusmodi afferunt, recentiores vero, ut Albers (161), Sachse (162), nunquam casus tales viderunt, quamquam novissimis temporibus ipsis ad stabiliendam hujus morbi diagnosis plurimum factum est. Illic autem admoneam necesse est, in summo morbi fastigio tam clamoris quam echus sonum interdum plane suffocari, ita ut halitus in utroque respirationis actu et per intervalla tantummodo sonus ille tenuis audiat. Itaque momentum diagnosticum soni laryngitidis membranaceae in hoc morbo plurimi aestimandum est atque ejus potissimum auxilio morbus hic ab aliis distingui potest, qui propter sedem vicinam vel propter naturam similem magis minusve facile cum eo confundi possint, v. c. ab angina tracheali inflammatoria (tracheitide), a catarrho pulmonum, — ubi vox

160) Home an inquiry into the nature, cause and cure of the Croup. Edinburg 1765. p. 35.

161) Comment. de tracheitide inf. Lipsiae 1816. p. 12.

162) l. c. p. 44)

simpliciter rauca est, a peripneumonia, ab asthma Millari, a tussi convulsiva, de quibus morbis postea denuo agemus, atque ab angina faucium catarrhali et gangraenosa caeterisque hujus morbi formis, in quibus vagitus ad diagnosis minoris momenti est, quippe in quibus cognoscendis plurimum oculo tribuendum sit. Attamen commemorandum est, in angina, tonsillis et velo palatino admodum tumefactis (ang. inflammatoria et gangraenosa) vel crasso exsudati strato obiectis, interdum, ut Billard (165) affirmat et exemplis nonnullis probat (164), quamvis angina membranacea non adsit, sonum animadverti ei simillimum, qui in angina membranacea percipitur. (Utrum vero in exemplis hujusmodi tantum inflammatio cum larynge communicata, an fortasse transitus aëris per fauces admodum coercitus — forsitan ita, ut transitus aëris per labia paululum distantia in sibilo — ud provocandum illum sonum potissimum contulerit, ad dijudicandum difficile esse arbitror).

Si iam investigamus, unde sonus ille sibilans in laryngitide membranacea oriatur (167), in varias causas concurrentes incidimus. Quin coarctatio glottidis effecta inflammatorio tumore et pseudomembranâ gravissima hujus soni causa sit, dubitari nequeat; nec tamen illam esse cau-

163) l. c. p. 56.

164) Billard nach Meissner p. 149.

165) Cfr. Sachse l. c. p. 45.

sam solum inde intelligitur, quod sonus anginae membranaceae non semper, quo plus tumoris inflammatione producti et exsudati aderat, eo fortior et acutior apparuit, et quod ille praeterea, etsi in minore gradu, etiam post pseudo-membranam ejectam haud raro perdurat, et paulatim, saepe pluribus hebdomadibus postea demum evanescit. Haec res, et quod sonus ille laryngitidis membranaceae in morbi decursu nonnunquam per aliquod tempus cessat, ad aliam nos deducit causam, ad glottidis ligamentorum spasmus, cui, cum larynx nervis abundet, utique permultum tribuendum est (166). Denique etiam siccitatem et laevorem superficiei laryngis internae exsudato provocatos ad sonum acriorem reddendum necessario multum conferre, non minus perspicuum est. Multi fortasse in se ipsis observarunt, post vehementem virium corporis intentionem, praecipue post cursum usque ad respirationis interclusionem continuatum, interdum in quaque inspiratione sonum sibilantem e larynge audiri, — quod phaenomenon luculentius cum sensatione siccitatis in larynge junctum est, et cum illa rursus evanescit, quam ut non sit statuendum, siccitatem ad generandum sonum illum permultum facere. Laryngis siccitati Joerg (167) sonum sibilantem adscribit, qui interdum apud infantes neonatos, quamquam optima valetudine gaudent, in inspiratione animadvertitur.

166) Cfr. Albers l. c. p. 18 et 19.
167) l. c. § 85.

Nunc nobis adhuc respiciendum est ad eos morbos, in quibus symptomata apparent magis minusve iis similia, quae in laryngitide membranacea observantur, sonusque simili modo sibilans in respiratione auditur. Huc pertinent ea, quae jam supra obiter de angina gangraenosa vel de exsudato in velo palatino et tonsillis commemoravimus. Porro sonus ejusmodi sibilans inter inspirationem, etsi non semper et in quolibet casu, tamen saepissime auditur, ubi corpus alienum in laryngem pervenit, et jam partim praesentia sua, partim tumore inflammatoria et spasmo provocatis aëri transeunti obstaculum grave opponit. Cum sonus sibilans hic quoque non ex sola canalıs coarctatione, per corpus alienum adducta, pendeat, non omnino necesse est, hoc in ipsa glottide haereat, sed etiam, si in ejus vicinia, in larynge versatur, sonum illum giguere valet. Ubi corpus alienum in tracheam intraverit, sonus hic eo minus expectari poterit, quo profundius illud ingressum erit, atque in casu ejusmodi semper tantummodo inflammatione et spasmo provocari poterit, — quod probatur casibus, quos Home (168), Michaelis (169) aliique enarrant. — Deinde huc pertinent casus morborum laryngis parvumque vicinarum, in quibus tumoribus, polypis aliisque productis spurii larynx ita coarc-

168) l. c. p. 52.
169) l. c. p. 110.

labatur, ut respirandi difficultas, pluraque alia symptomata anginae membranaceae propria, — interdem adeo vox peculiaris anginae membranaceae procrearentur, quales casus Lieutaud (170), Morgagni (171) et novissimis temporibus Jurine (172) aliique retulerunt, quibus morbis (satis mire!) nomen laryngitidis spuriae a nonnullis inditum est. Huc referendus est etiam casus a Lorganio (173) narratus, in quo infantis parvuli pharynx tumore magno affecta erat et dum respirabat ille, sonus ei laryngitidis membranaceae similis audiebatur. Billard etiam mentionem fecit de peculiari varietate vagitus, quem vagitum interruptum vel singultientem (entre-coupé ou singultueux) appellat ubi utraque vagitus pars audiebatur, inspiratio vero cum sono peculiari, ut in laryngitide membranacea, conjuncta erat. Hanc vagitus speciem esse putat symptoma anginae suffocativae, quod nomen tribuit morbo cuidam, qui vere non est appellandus angina sed potius est morbus nervosus organorum respirationis, qui cum accumulatione multi muci in larynge se conjungit et hoc modo infantibus parvulis summum suffocationis periculum et adeo universales spasmos af-

170) Historia anatomiae medicae lib. IV. 67, 68 und 70ste Beobachtung.

171) De sedib. et caus. morbor. lib. III. §§ 13 et 15.

172) l. c. p. 176 sqq.

173) Froriep's Notizen etc. No. 734. Juli. 1832.

fert (174). Praeterea Billard vagitum ejusmodi admodum perspicuum observavit in casu aliquo, ubi in cadavere infantis secto ingens copia tuberculorum in mediastino postico, inferiorem tracheae partem admodum coarctans reperiatur (175).

Laryngitis simplex. In hoc morbo quoque sibilus ille sono anginae membranaceae similis percipitur, sed minore in gradu et praecipue tantummodo, ubi respiratio tussi, vagitu, aliisque causis ejusmodi excitata est; vox vero expirationis in hoc morbo simpliciter rauca et aspera nec ita attenuata est, ut in laryngitide membranacea (176). Raucedinem anginam laryngeam insequi et sublata morbo diu perdurare, solito observatur. Aphoniam perfectam ex laryngitide ortam medici Arabici saepius, rarius medici recentiores (van Swieten (177), Frank) (178) observarunt. Saepe etiam ejusmodi aphonia ulceribus in larynge ejusque vicinia ortis adducta est (179) et fere semper ex majore nervorum laryngis affectione pendere vi-

174) Billard nach Meissner p. 279

175) l. c. p. 58.

176) Analecten über Kinderkrankheiten. 3tes Heft, Stuttgart 1835. Guersent, über d. Croup, p. 80 sqq.

177) Comment. in Boerhaav. aphor. 818. p. 704.

178) Delect. opuscul. vol. V. p. 304.

179) Kurt Sprengel's Handbuch der Semiotik. Halle 1801. p. 272.

detur. Berends (180) mentionem facit aphoniac in infanti post epistaxin salutarem remediis adstringentibus suppressam or̄tac, et similem casum miliari repercusso exortum Hufeland (181) enarrat.

Oedema glottidis, angina oedematosa. In hoc morbo animadvertitur vox admodum attenuata et sibilus quidam laryngis, ut in angina membranacea, cujus autem omnia alia symptomata propria v. c. tussis, absunt (182). In tribus morbi hujus casibus apud infantes parvulos Billard vagitum peculiarem observavit, quem cum caprae mutientis voce comparat, (cri chevrotant) vel cum sono, qui elicitur, si quia chordam violinae, quae dicitur, plectro misere radit (183).

Asthma Millari silentio hic praetermitti non licet, quamquam nonnulli scriptores, ut Fleisch (184), hoc morbo infantes parvulos affici negant; etenim partim non omnes scriptores in hac re consentiunt, partim Wiegand (185)

180) l. c. p. 83.

181) Hufeland's Journal. Bd. LX. St. IV. p. 113.

182) Guersent l. c. p. 76.

183) Billard l. c. p. 489.

184) Handbuch über die Krankheiten der Kinder. Leipzig 1804.

185) Hamburger Magazin für die Geburtshülfe. v. Gumprecht und Wiegand. Bd. 1. Hft. 1.

praeterea morbum descripsit, qui ipsa natura atque indole sua cum Asthmate Millari congruit et praecipue infantes lactentes quatuor vel sex hebdomades natos infestat. Secundum ea, quae Millar (186), Wichmann (187), Rush (188) alii-que de hoc morbo edixerunt, paroxysmi ejus incipiunt cum vagitu infantum subitaneo, quo e somno exsilire solent, et in quo sonus vocis anxie sonantis obtusus, fuscus, asper et profundus esse dicitur. Quomodo vero sonus ejusmodi in vagitu constare possit apud morbum, in quo ne affectio catarrhalis quidem semper adesse tradatur, ex qua saltem vocis raucitas explicari possit, apud morbum, cujus causa proxima in spasmo bronchorum usque in tenuissimos ramulos, tracheae atque adeo glottidis quaeratur, — equidem nescio. Uti-que mira contradictio hac in re inest, ad quam Joerg (189) quoque animus jam convertit. Wiegand in his casibus, quos in lactentibus observavit, sonum illum descriptum non audivit.

Asthma thymicum. Respiratione impedita, anxia antecessa, paulatim subinde intrat

186) Bemerkungen über die Engbrüstigkeit und d. Hühnerweh. Leipzig 1769.

187) l. c. Bd. II. S. 89 sqq.

188) Dissertation on the spasmodic Asthma of children. Lond. 1770.

189) l. c. § 699.

animae interclusio, imprimis statim postquam expurgati sunt infantes, vel vehementius vagierunt, vel ubi inter bibendum aliquid in laryngem pervenit, caet, quae clamore subtili, diu continente, et in casibus levioribus lacrymis large effusis solvitur, dum in paroxysmis gravioribus, in quibus suffocationis periculum ad summum gradum auctum est, infans defatigatus inter clamorem subtilem, quem tandem edit, lacrimas nullas effundit (190). Sed, ut Caspari (191) refert, inspirationem quoque inter paroxysmos sonus altus et peculiaris comitatur, quem ille jubilantem (jauchzend, juchzend) nuncupat. Secundum Koppium (192) infantes post paroxysmum saepe quasi terrore et angore concussi vagire pergunt et subinde linguam ex ore exe-runt. Causa hujus soni quaeritur in spasmu (193) glottidis, cui cum thymo amplificato ratio non-dum illustrata intercedit.

Tussis convulsiva. Sonum diu protractum altum et clarum, qui tussis accessiones

190) Pagenstecher in d. Heidelberger klin. Annalen, VII. 2. S. 259.

191) Ibid. S. 234.

192) Denkwürdigkeiten in der ärztlichen Praxis, Frankf. 1830, p. 20 sqq.

193) Marsch, Beobachtungen über eine eigenthümliche Krankheit kleiner Kinder, welche Stimmritzenkrampf genannt werden kann; in der neuen Sammlung auserles. Abhandlungen etc. Bd. XV. S. 3.

sequatur, atque, ut illa facillime ab alia tussi distingui possit, efficiat, hic etiam inter inspirationem audiri atque in spastica ligamentorum glottidis constrictione niti, satis notum est. Peculiaris quaedam mutatio in infantum vagitu, (nisi fortasse, morbo diutius perdurante, vocis raucitas); cum subitanei tussis paroxysmi perfectaeque intermissiones alternent, exspectari nequit. Attamen tussis convulsivae paroxysmos, jam aliquoties repetitos, ut in morbis organorum respirationis supra dictis, qui cum suffocationis periculo conjuncti sunt, interdum vagitus, ut anxietatis signum, antecedere solet. Caeterum in vagitu, spasmu in respirationis organis praesente, plerumque lacrymas desiderari affirmat Albers (194).

Pneumonia et Pleuropneumonia. Supra in vagitu analysi commemoravimus, apud infantes admodum parvos, — circiter usque ad tertiam vel quartam aetatis hebdomadam — vagitum imperfectum esse, et quidem ita, ut exspiratio tantum in eo sonet, inspiratio vero muta, sive, ut aliis verbis utar, echo suffocata sit. Vagitus ejusmodi nihil morborum indicat, atque e debilitate organorum respirationi inservientium, quae in neonatis est, originem ducit, quae organa, quamdiu respiratio satis libere et sine intentione procedit, in difficiliore respirationis a-

191) Lehrbuch der Semiotik. Lpzg. 1834. § 352.

ctu nondum vim tantam evolvit, ut aëris fluxus sonum producens per glottidem in pulmones irruat. Itaque facile explicatur, cur vagitus ejusmodi interdum etiam ex infantibus paulo majoribus, sanis quidem, sed debilibus, audiri possit. Alia vero ratione imperfectus infantum vagitus saepe est in pneumonia: hic enim echo sonat, clamor autem suffocatus est, vel nonnunquam etiam neutra vagitus pars auditu percipi potest, atque tam in expiratione quam in inspiratione tantummodo flatus soni expers (bruit de soufflet) locum habet, cui modo subinde sibilus debilis et subtilis admiscetur (195). Vagitus hujusmodi imperfectus inde existit, quod aëris irruptio in pulmones, cum in statu irritato versentur et sanguine nimis repleti sint, admodum manca est, qua re fit, ut etiam justa vi et copia, ita ut sonum gignere possit, expelli nequeat, dum tamen, cum oxygenii desiderium maximum sit, aër inspiratione simul dolores ciente praecipitanter inducendus est. Vagitus vero omnino suffocatus monstrat, inflammationem jam ad eum gradum evertam esse, ut, quamvis infans vires quam maxime in inspirando intendat, tamen etiam irruens aëris copia minor sit, quam ut sonum generare valeat. Quod optime cum Guersentii observatione congruit, qui apud infantes, quorum pulmones statu aliquo irritato

195) Billard l. c. p. 54 et 520.

laborarunt, auscultatione aërem irruentem solummodo e majoribus bronchorum ramis, minime vero e remotioribus pulmonum partibus animadvertere potuit (196). Itaque vagitus imperfectus atque etiam magis vagitus prorsus suffocatus pneumoniam admodum vehementem et extensam indicat; in levioribus vero hujus morbi casibus vagitus tantum obtusus, suspirans (197), (stöhnend) succissus et laboriosus esse solet, interdum etiam in momenta nonnulla clarior fit, deinde autem conditionem modo dictam rursus assumit. Si praeterea rythmum respirationis brevis difficilisque, inspiratione dolente peculiari modo mutatum, quem Ritscher (198) hac ex causa jambicum (insp., exp.) appellat, impeditam thoracis motionem, musculos colli intentos, nasi alas in quavis inspiratione apertas, musculorum abdominalium motionem, ea, quae auscultatio offert, infantum ejulatum, si eos e situ eorum coacto educere conamur, caet. consideramus: multa nobis in promptu sunt signa, quibus morbum hunc agnoscere valeamus. De vagitu inter tussis accessiones apud infantes admodum parvos sermo esse non potest, cum apud illos

196) Froriep's Notizen No. 539, S. 167.

197) Berend's l. c. p. 225.

198) Ueber die Brustkrankheit der Kinder (pneumon. infant.) in Rust's Magazin für die gesammte Heilkunde. 31ster Bd. 1stes Hft.

missis plerumque deficiat (cfr. Billard (199), Pieper (200)).

Congestio et hepatisatio pulmonum. Quamquam hi status morborum indole sua pathologica diversi sunt, tamen propter symptomata eorum simillima et imprimis propter aequalem respirationis et vagitus conditionem in utroque eos hic compono. Vagitus enim in utroque vitio semper est brevis, interruptus, laboriosus (201) (i. e. cum perspicua organorum respirationis intentione conjunctus), debilis, dum thorax tantum imperfecte attollitur, et — qua re praecipue hi status a levioribus pneumoniae gradibus distingui possunt — symptomata desunt, quae irritationem vel dolorem indicant; — deest v. c. vagitus per inspirationem profundiore. Congestioni pulmonum affinis est:

Apoplexia pulmonum. Quae de illa, cum pneumonia comparata, modo dicta sunt, etiam in hoc morbo valent, quippe qui proprie congestionis auctae symptomata manifestet; vagitus tamen, ut in pneumonia, omnino vel paene omnino suffocatus est (202).

199) l. c. p. 521.

200) l. c. p. 262.

201) Billard nach Meissner p. 296

202) Pieper l. c. p. 259 et Billard nach Meissner p. 298.

Pleuritis. Vagitus hic est signum, per multum ad diagnosin conferens, etenim dum respiratio simili ratione, atque in pneumonia, impedita est, dum costae etiam difficile moventur et saepe respiratio obliqua (203), quin etiam perfecta insitio alterius dimidii thoracis observatur (204), tamen vox infantum antea bona valetudine gaudentium morbo incipiente plena ac valida est; postea, ingravescentibus doloribus, respirationis molestiis, et debilitate (saepe post exsudata orta), infantes rarius quidem vagiunt ac voce retenta, querula et quasi emoriente, sed vagitus, si has alienationes excipis, praeterea in utraque parte sua nullam mutationem offert, et luculenter probat, morbi sedem in pectore quidem esse, minime vero in pulmonibus.

Bronchitis. In hoc morbo inter respirationem crepitantem et acceleratam vox velata (cri voilé) atque rauca est. Haec vox velata potissimum in expiratione animadvertitur, dum echo tonum purum conservat, attamen haec quoque rauca sonare potest, unde laryngem simul laborare intelligitur. In bronchitide vera hic mutatus vocis tonus e muco libero, in bronchiis accumulato, et quidem minime incipiente morbo, derivari uequit. Ritscher (l. c.) cum ex tu-

203) Mükisch l. c. § 306.

204) Berend's l. c. p. 225.

mente membrana mucosa deducit, quia aër effluens loca ejus coarctata concutiat, — Billard contra censet ob hanc ipsam causam non tantam aëris copiam ad glottidem pervenire, ut hoc loco sonum purum gignere valeat. Prior explicatio probabilior videtur. Caeterum hic vagitus velatus etiam in vulgari catarrho bronchorum locum habet, atque hic magis e verâ mucî tractione videtur pendere. Dyspnoea, quae in brouchitide facillime intrat, partim succiso infantum vagitu cognoscitur, partim eo, quod illi inter sugendum saepe mammam demittunt (205).

Pneumonia, hepatitis et congestio pulmonum etiam saepe primum neonati vagitum, attentione nostra praecipua dignum, varia ratione mutant, ita ut ille jam tantummodo debilis, brevis, interruptus, valde laboriosus, jam imperfectus (qualem postremo descripsimus) vel etiam omnino oppressus sit. Quam saepe fortis congestio ad pulmones causa statuum morbosum, quos uno nomine asphyxiam neonatorum appellamus, atque ita etiam vagitus omnino deficientis esse soleat, inter omnes constat. Nec tamen opinandum est, ubi respiratio et vagitus post partum non rite proficiantur, semper congestio-

nem ad pulmones, pneumoniam aliaque vitia ejusmodi accusanda esse; — saepe enim causa directa in minore pulmonum energia posita est, quae cum universali corporis debilitate conjuncta esse solet, in quo casu infantes, quod sane mirandum est, aliquamdiu adhuc quasi fetus vitam continuant, et ad vitam sustentandam pro rata parte tanta aëris copia, quanta adulti, non egent.

Billard, postquam varias vagitus alienationes consideravit, et praecipue quae mutationes in clamore et quae in echo observentur, singulatim perpendit, concludi posse arbitratur, mutatione vocis in clamore morbum pulmonum et bronchorum indicari, mutatione autem ejus in echo malum laryngis vel tracheae. Quantopere vero haec sententia, etsi multum veri offerat, coercenda sit, facile intelliges, dummodo, quae de morbis illis modo exposuimus, paululum perlustraveris.

Jam post consideratos viarum aërophororum morbos mala cordis vagitus ratione habita perlustranda essent. Sed, quamvis propter conjunctionem cordis cum pulmonibus, situ et functione, vasis et nervis nixam, peculiaris vagitus mutatio in cordis morbis optimo jure expectari possit, tamen neque in nota commentatione Puchelti (206), neque in scriptis recentio-

ribus de infantum morbis cor infestantibus aliquid reperire potui, quod argumentum meum spectaret. Hoc tam de carditide et pericarditide dicendum est, quam de vitis cordis organicis, indeque proficiscente morbo coeruleo, qui morbus caeterum vel ad aspectu facillime agnoscitur et ab aliis distinguitur.

3) In morbis canalis cibarii, partiumque ei adhaerentium.

Jam supra, ubi de angina membranacea egimus, allatum est, quibus sub conditionibus angina faucium vocis mutationem gignere possit peculiarem et rarius observatam. Solito autem, ubi major adest partium affectarum tumor, vox auditur peculiari modo fusca et obtusa et in clamore sonus, quem forsangargaridiantem (gurgelnd) nominare possimus, et quo fauces tumidas esse satis agnoscitur. Hoc loco addendum est, Loewenhardium (207) commemorare anginae faucium speciem in parvulis observatam, quae, proclivis ad suppurandum, sedem praecipue sursum in posteriore faucium pariete sibi elegerit. In hac angina ad majorem gradum evecta, vagitus enim tonum assumebat, quem in

207) Angina faucium infantum (Siebold's Journ. f. Geburtshülfe etc. Bd. IX. Heft 2.

coryza habere solet (vocem nasalem), simul infantes saepe manibus collum captabant et in somno clare stertebant. Idem observatum est in casibus a Ruppio (208) allatis, in re summa congruentibus cum diphtheritide, a Bretonneau sic dicta, in qua animadverti ea symptomata nuperrime quoque Naumann (209) testatus est.

Gastritis et enteritis. Ex more hi duo morbi magis minusve alter cum altero conjuncti occurrunt (gastro-enteritis), quare eos hic compono *). Vagitus in his morbis plerumque

208) Vier Fälle seltenen Krankseins des Rachens b. Kindern, beobachtet und aufgezählt von Dr. Ruppis. Allg. medic. Annalen. 1822. Hft. 9.

209) Ueber die Diphtheritis (Hecker's wissenschaftliche Annalen der gesammten Heilkunde. 1833. März.

*) Gastritis tamen quam Saillant (210) descripsit et cujus Fleisch (211) mentionem fecit, in ventriculo coercita fuisse videtur. Infantes hac gastritide correpti inter vagitum continuum et anxium abdomen nudabant, manus celeriter ad illud admovebant, membra eorum vehementer convellebantur, caet.

210) Histoires et mémoires de la société de médecine. an 1768. Vol. VIII. p. 327 sqq.

211) Handbuch über die Krankheiten der Kinder. Leipzig 1804.

modo signum doloris, — ejus loci, morae, gradus, caet. est. Interdum tamen, etiā intestina inflammatione praesertim chronica maxime destructa sunt, infans, presso abdomine, dolorem non manifestat vagitu (saepe tantum dolorosa musculorum faciei distortionē) (212). E contrario multi infantes, quocumque tandem loco eos contractas, et simulatque ad eos explorandos appropinquas, vagiunt. In illis exploratio instituenda est, quando dormiunt vel in statu stupido versantur. Secundum Pieperum tantum in acutissimis enteritidis casibus parvuli aegrotantes dolorem vagitu manifestant, atque in modicis ejus gradibus saepe pressione profunda et forti abdominis ad vagiendum non impelluntur. In his et praecipue in casibus chronicis infantes malum, quo penitus affiguntur, modo ratione se gerendi insolenter morosa et flebili indicant (213). Hoc praecipue de tunicae mucosae inflammatione valet, quae eo facilius cum vitiiis gastricis et dentione difficili confunditur, quo saepius illa circa sextum vel octavum vitae mensem apparet (214). Caeterum vagitus in ejus-

212) Berend's l. c. p. 232.

213) l. c. p. 217 et 255.

214) J. Ambercrombie's pathol. und pract. Untersuchungen über die Krankheiten des Magens etc. Aus dem Engl. v. Gerhard v. dem Busch. Bremen 1830. p. 384.

modi exemplis, caeteris paribus, satis justam mensuram dolorum, typique eorum exhibet: jam sine intermissione continuus est, jam subinde cessat, jam ejulatus continuus vagitu acri subinde interrumpitur; quae ultima vagitus species maxime in enteritide peritoneali observatur (215), in qua dolores subinde ingravescent. Retentus et magis minusve suppressus vagitus est, ubi abdominis tegumentis vel diaphragmate, respiratione motis, loca effecta directe, aut saltem ita, ut maximus provocetur dolor, tanguntur. Praerea vagitus morbo incipiente atque in ejus acme vehementissimus esse solet, vigoque ejus paulatim cum viribus vitalibus decrescit, et tandem, his omnino prostratis vel inflammatione in gangraenam transeunte, vagitus prorsus desinit, — cujus rei multa documenta luculentissima in morbi historiis, quas Billard affert, reperiuntur. Praeter expressionem anxietatis et inquietis, intestinorum morbis in universum propriam, quae etiam in tono et ratione vagitus se offert, hic nulla peculiaris ejus immutatio expectari potest; — attamen Billard (216) refert, se in casu aliquo enteritidis lenis tonum vocis mire asperum (non rancum) et sonorum (grave et sono-

215) Berend's l. c. p. 234.

216) l. c. p. 57.

re) animadvertisse, neque vero ipse hanc observationem alicujus momenti esse censet.

Gastromalazia et enteromalazia. Signum hujus morbi characteristicum, infantibus magna inquiete laborantibus, ejulatus (217) est continuus, unisonus, suspirans (218) (rarius vagitus clarus), dies noctesque perdurans, qui modo iis momenti, ubi dolor ingravescit, vagitu claro et violento artuumque motu interrumpitur. Billard memorat (219), in hoc vagitu infantis maxime laborioso (penible) faciem rugatam manere atque vitium grave internum manifestare. Extremitates inferiores ad abdomen inter vagitum attrahi phaenomenon solitum est (220), nec tamen in quovis casu observatum (221). Ejulatus ille, quem commemoravi-

217) Ueber die gallartartige Erweichung des Magens. Neue Breslauer Sammlungen aus dem Gebiete der Heilkunde. Breslau 1829, S. 37 — 75.

218) Meissner's Kinderkrankheiten. Leipzig 1828. Thl. I. p. 369.

219) Billard nach Meissner p. 189.

220) W. C. Kupffer de dissolutione morboisa membran. tract. intest. Dorpati 1826, p. 14.

221) Beobachtungen v. Erweichung des Magens bei Kindern etc. v. Wieseemann. Horn's Archiv, Jahrgang 1824. Sept. et Oct.

mus, unisonus et continuus, facile dignoscitur a vagitu hydreencephalico minus articulado, interrupto, qui magis characterem horrois praese fert (222). Vagitus subinde clarius sonans, qualem Jaeger (225), Camerer (224) et alii in morbi historiis afferunt, dolores periodice ingravescentes indicat, ejulatus contra unisonus, quam maxime constans, potius signum maximae molestiae universalis, quam doloris videtur esse; saltem multi scriptores Wolf (225), Romberg (226), aliique asseverant, saepe et potissimum in casibus lente decurrentibus abdomen pressus adeo profundiores sine dolore pertulisse, etsi Lesser (227) suo jure contendere videatur, interdum fortasse exploratione parum accurata medicos ad sententiam illam edicendam inductos esse. Memoratu dignum est agrypno coma (228),

222) Sahmen l. c. p. 193.

223) Hufeland's Journal. Mai 1811 u. Januar 1813.

224) Versuche über die krankhafte Magenerweichung. Stuttgart 1828.

225) Rust's Magazin Bd. XXV. 1. 1827.

226) Ibid. Bd. XXX. 1, S. 144.

227) Die Entzündung u. Verschwärung der Schleimhaut des Verdauungscanals. Berlin 1830. p. 314.

228) Blasius in Rust's Magazin, Bd. XXVII, p. 469.

in stadiis serioribus intrans, ex quo infantes quam facillime, saepe sine ulla causa perspicua, saepe strepitu aliquo expergefacti cum claro vagitu excitantur (229), (230) quare illud luculentissime differt a sopore profundo, qualis in stadiis hydrocephali acuti postremis conspicitur.

Tormina, colica flatulenta. Plurimi scriptores, qui de morbis infantum egerunt, v. c., ut e multis paucos tantum afferam, Henke (231), Goelis (232), Carus (233), Meissner (234) affirmant, vagitum in hoc morbo peculiarem facillime distingui posse a vagitu qualibet alia causa provocato. Initio infans caput humerosque paululum huc illuc movet, singulosque sonos edit, deinde vehementius vagit, dum simul respiratio, praesertim si abdomen valde tume-

229) Cruveilhier in d. Sammlung auserlesener Abhandlungen etc. Bd. 30. p. 187.

230) Richter, über die aus innern Ursachen entstehende Durchlöcherung des Magens; in Horn's Archiv. Jahrgang. 1824. Sept. et Oct.

231) l. c. Tbl. I. p. 238.

232) Hufeland's Journal 1825. März. Beitrag zur Kenntniss etc. v. Brosius. p. 72.

233) Gynäkologie, Tbl. II. Anhang, p. 598.

234) Ueber d. physische Erziehung der Kinder in den ersten Lebensjahren. Leipzig 1824. S. 67.

factum est, anxia et brevis (235) labiaque corulea fiunt, genua pectus versus aurahuntur et deinde vi quadam retruduntur, donec flatus consequatur, quo facto infans aliquamdiu tranquillus esse solet. Vagitus plerumque tonum miserum ejulantemque offert, — interdum vero etiam ita vehemens est, ut infantes, quando desierit, quemadmodum praegressis spasmiis, defessi jaceant, usque dum novis doloribus excitentur (236). C. F. Schwarze (237) nomine spasmi neonatorum intestinalis mentionem facit de morbo quodam tractus intestinalis, quem se apud neonatos tantum observasse contendit et quem, quamvis eodem modo se manifestet, tamen a vulgari colica infantum distinguendum esse arbitratur, partim, quoniam non semper cum turbatis functionibus gastricis cohaereat, partim etiam, quoniam dolores et vagitus abdomine presso augeantur, quod in vulgari colica non animadvertitur. Simili ratione vehementes spasmi interni se offerebant, de quibus Jos. Parrish (238) agit, quibus praegressis in cadaveri-

235) Berend's l. c. p. 261.

236) Jahn l. c. p. 187.

237) Pract. Beobachtungen u. Erfahrungen aus d. Medic. etc. Dresden und Leipzig 1827. p. 179.

238) On infantile convulsions arising from spasm. of the intestines. The north american medical and physical Journal. January 1827.

bus infantum aectis stricturae intestinorum haud exiguae reperiiebantur. Infantes clamores claros vehementesque edebant, abdomen, si tangebatur, admodum dolebat, caet. Si in casibus his abdominis pressio dolores ciebat, vagitumque vehementiorem provocabat hoc tamen tantummodo in spasini paroxysmis ita se habuit, quare ntique discrimen perspicuum se praebet inter hos morbos atque inflammatorias intestinorum affectiones, in quibus abdominis pressio continuo dolores movet. Atamen monendum est, affectione spastica quoque, paroxysmis saepius repetitis sensibilitatem ejusmodi continentem abdominis excoli.

Prorsus similis, nisi quod minus vehemens est, vagitus infantum animadvertitur, qui obstructione, acrimonia, indigestione aliisque molestiis gastricis laborant. Ex modo dictis molestiis gastricis atque ex helminthiasi plerumque etiam insomnia et „clamor nocturnus“ infantum parvulorum pendet, quem statum morbosum Plenck (239), Girtanner (240), Capuron (241) in scriptis suis accuratius illustraverunt.

239) *Doctrina de cognoscendis et curandis morbis infantum.* Viennae et Tergesti 1807. p. 95.

240) *Abhandlung über die Krankheiten der Kinder.* Berlin 1794. p. 117.

241) *l. c. 2ter Thl. p. 362.*

Peritonitis. Exempla peritonitidis apud infantes, observata, quae Wolf (242), Billard, Romberg (243) aliique scriptores retulerunt, non minus, quam morbi modo considerati, quanti momenti vagitus sit ad justam diagnosis statuentam, demonstrant, hic quidem solummodo, quatenus dolorem spectet. Romberg dolorem per se periodice intrantem, praeterea vero abdomine presso provocatum, quem infantes ejulatione singulisque clamoribus manifestaverint, omnino gravissimum peritonitidis a se observatae signum fuisse arbitrat. Commemorandum autem est, infantes, plerumque supinos cubantes (244), inter vagiendum non, ut in colica, femora ad abdomen atrahere, sed in situ suo perseverare. In exemplis a Wolfio observatis, ubi proclivitas quaedam ad transeundum in ascitem reperiiebatur, abdominis pressio non semper dolores procreabat. Eo magis vero abdomen pressum dolere solet in casibus acutioribus gravioribusque, quin etiam magis, quam in enteritide infantum, ita ut infantes saepe, si vel

242) *Hufeland's Journal* 1828, S. 78.

243) *Die Leistungen und Fortschritte der Medicin in Deutschland, im Jahre 1833.* v. M. J. Bluff. Berlin 1834. p. 382.

244) *Rau, Handbuch der Kinderkrankheiten.* Frankfurt a M. 1832, § 333.

leviissime tegumenta abdominis tetigeris, vagiant, et quidem tantum laboriose, cum simul respiratio coercita sit. In casu quodam, quem Billard (245) in puero robusto duarum hebdomadam observatum enarrat, vagitus fuit debilis, tenuis, acutus et auditu vix percipi potuit. In vehementissimis peritonitidis casibus (ut in colicis repente existentibus), semper brevi tempore plures clamores deinceps audiuntur, quos una deinde echo sequitur (246).

Hepatitis. In casibus hepatitis, quos Mylius (247) et Reusch (248) descriperunt maxime apud infantes dentientes observatis, ubi illa omnino exculca erat, praeter respirationem brevem et difficilem debilis suspiritus et vagitus animadvertebatur, qui, cum non esset conjunctus cum femorum attractione ad abdomen, e doloribus colicis pendere non potuit. Praeterea vero etiam non tam clarus est vagitus, sed magis retentus, quia diaphragmate hepar pre-

245) l. c. p. 446.

246) Billard l. c. p. 58.

247) Bemerkungen über d. Zahnen d. Kinder (Hufeland's Journal, Bd. XXVI. St. 2. S. 188.)

248) Schilderung der zu Königsberg etc. 1812 geherrschten entzündlich galligten Durchfälle. Hufeland's und Himly's Journal. Bd. X. Oct. S. 42.

mente, praesertim si convexa ejus facies inflammata est, dolores excitantur (249). Presso autem hypochondrio dextro infantes clare vagiunt, idemque fieri solet, si dextro humero apprehensos eos tollis vel circumvolvis (250). In stadio ultimo hepatitis, quam Reusch descripsit, peculiaris vocis raucitas orta est.

Alia quoque abdominis viscera, — ut lien, pancreas — in prima infantia interdum inflammatione infestantur, sed observationes de affectionibus ejusmodi factae et litteris mandatae non illustrent singula, et praeterea etiam ex iis, quae modo exposuimus, facile desumi possit, quomodo et quatenus vagitus ad horum malorum diagnosis statuendam conferre valeat.

4. In morbis organorum uropoëticorum.

Utique etiam in infantia interdum morbi harum partium occurrunt, praecipue, ut Billard et Denis (251) affirmant, nephritis et cystitis, attamen hucusque observationes de his morbis

249) Rau l. c. § 328.

250) Henke l. c. Thl. II. p. 59.

251) Recherches d'anatomie et de physiologie pathologique sur plusieurs maladies des enfans nouveaux-nés. Paris 1826.

factae nondum sufficiunt. Quod ad nephritidem pertinet ex vagitu infantum in hoc morbo prorsus eadem ratione aliquid concludi possit, qua in inflammationibus viscerum systematis chylopoëti. Anuria sive ischuria renalis, cujus Underwood (252) mentionem facit, vix ex inflammatione orta esse videtur, quoniam, eo testante, infantes nullam prorsus vocem querulam edentes hoc malo enecabantur. Si ischuria vesicalis adest, infans misere vagiens saepe deorsum urget, et simul manuculas quasi spastice comprimit (253). Si regio pubis premitur, infans vagit. Saepe spasmus causa est; si vero inflammatio accedit, vel jam antea cystitis adfuit, vagitus vehementior magisque continuus est. Schoenlein commemoravit urodialysin sic dictam neonatorum, quae ex parte similia symptomata manifestavit (254).

5. In morbis, qui plura organa simul corripunt.

a. Spasmi. In genere illi aliis symptomatibus satis insiguntur, ita ut vagitus majo-

252) *Traité sur les maladies des enfants*. Lond. 1790. Ed. III.

253) Feiler I. c. p. 254.

254) *Analekten über Kinderkrankheiten*. 2tes Heft. Stuttgart 1835. p. 174.

ris momenti in iis esse nequeat. Spasmi interni, eclampsia, saepe e colica procedunt, atque tum eam formam ostendunt, quam supra descripsimus, donec spasmus aliis quoque partibus communicatur. Pfeufer (255) spasmos internos, quales praecipue primo aetatis anno occurrunt, adumbravit: infantes, si excipis singulos motus convulsivos et automaticos, fere immobiles jacent, non clara voce vagiunt, sed tantum subinde, nulla causa externa antegressa sonum edunt, qui ejulans ingemiscensque est atque dolorem internum luculenter testatur. Trismo vexatus infans continuo vagit, nec tamen solito vagitu claro, sed sono leniore et obtusiore (256), (257) qui probabiliter e propagato in organa pectoris spasmu originem ducit. Vagitus siletumque admodum vehementem, anxium continuumque, praesertim tempore nocturno, spasmodum prodromum esse solere, Wendt (258), Meissner (259) multique alii scriptores de infantum morbis testantur.

255) *Horn's Archiv*, Jahrgang 1824. Nov. et Dec. p. 489 sqq.

256) *Gizanner* l. c. p. 30.

257) *Schäffer* l. c. p. 90.

258) *Die Kinderkrankheiten systematisch dargestellt*. 2te Auflage. Breslau und Leipzig 1826. p. 152.

259) *Kinderkrankheiten*, 1ster Thl. p. 428.

β. Febrēs. Febrēs purae, nullo praegresso vitio locali, in infantibus certo etiam rarius occurrunt, quam in adultis. Frequentior vagitus fletusque hic tantum dysphoriam universalem, molestiam frigoris, aestus, lassitudinis, caet., — indicare potest. Simul vigor vagitus ad vires vitales in universum et ad pulmonum energiam in specie accommodatus erit atque variis rebus et conditionibus varie immutabitur: v. c. obstructio vel abdomen inflatum efficiet, ut vagitus brevis acceleratusque sit, congestio sanguinis ad pulmones, — ut simul sonus ejus sit obtusior debiliorque; et sic porro. Universe vero affectiones locales, quae existunt, saepissime vagitus mutationes provocabunt, illis regulis dijudicandas, quae ex iis, quae supra exposuimus, satis elucent; quare eas repetamus eoque a finienda commentatione nostra detineri nos patiamur, necesse non est. Quod ad febrēs exanthematicas pertinet, commemorandum adhuc sit, in nonnullis earum, v. c. in variolis, celementer ortam vocis raucitatem vel aphoniam apud imperfecte exculum vel adeo regressum exanthema symptoma peissimum esse.

Ex morbis, qui superficie corporis mutanda facile cognoscuntur (quare in iis, — etiam vagitus in illis mutationes ad certa principia definiendas ostenderet, — tamen ad aegrotorum leculos inde nihil, quod alicujus momenti esset, sumi et concludi posset), unus tamen, induratio telae cellulosa, gravissimus est, in quo peculiaris infantum vagitus observatorum atten-

tionem ad se convertit. In hoc enim morbo Dorfmüller (260) miserum infantum ejulatum animadvertit, quem ille cum murium parvulorum sibilo comparat, quam comparationem Heyfelder (261) probat aptamque esse dicit. Alii contra, ut Meissner (262), Pieper (265), peculiarem quidem, subtiliorem ejulantemque infantium vagitum, minime vero illam similitudinem repperunt. Hunc peculiarem vagitum per indurationem telae cellulosa inde proficisci crediderim, quod pulmones nimia sanguinis copia repleti sunt, partesque glottidem cingentes tumoris participes fiunt (264).

Denique forsitan quispiam vituperare me posset, si statum quemdam morbosum, praecipue miro continuoque vagitu et fletu insignem, silentio praetermitterem, — dico, — „panophobia“ sive „oniromaniam“, quae appellatur; quem statum Feiler (265), Plenck (266) aliique in scripta sua de infantum morbis receperunt. Attamen hoc vitium modo apud infantes aetate paulo proveciores occurrit, quibus phantasia

-
- 260) Stark's neues Archiv III. 1. S. 83.
 261) Beobachtungen über die Krankheiten Neugeborner etc. Leipzig 1825. p. 25.
 262) Kinderkrankheiten p. 256.
 263) l. c. p. 319.
 264) Vogel's medicinisch - diagnostische Untersuchungen. Thl. II. Stendal 1831. p. 117.
 265) Pädiatrik S. 219.
 266) l. c. p. 97.

jam nberiora magisque cohaerentia visa per somnium offert, — ergo de eo exponere hujus loci non est.

Itaque cum me jam nullum statum morbosum primae infantiae proprium, in quo vagitus alicujus momenti ad diagnosin sit, neglexisse arbitrer, opusculo huic finem impono, ex animo optans, ut argumentum a me tractatum observationibus diligentibus, ex natura haustis, incrementa capturum atque virum me digniorem, a quo exponatur et illustretur, inventurum sit.
